چیرۆکی دێژ

ماڵپەڕی ژنەفتن ٢٠٢١

jineftin.krd

ئەم نووسراوە بۆ تەمەنی سەروو هەژدە ساڵ دەشێت.

باوکم؛ عەلادین سوجادی، دایکم؛ نینسۆن. ئەم کورتە چیرۆکە لەژێر کاریگەری ئەدەبی ئیرۆتیزمی فەرەنسیدایە، هیوادارم کەس دڵگران نەکات.

پەراوێزەکان: ئاوارە عەبدولا

پێداچوونەوە؛ بەکر ئەحمەدی

هەرتەنێک بکەم بە خاڵی دەستپێک، دەتوانم بە ناخیا بچمە خوارەوە و بە هەموو گەردووندا گەشت بکەم، لە هەر باسێکەوە دەتوانم بچمە ناخی هەموو تەنگژەکانەوە، لە هەر وشەیەکەوە دەتوانم چیرۆکێك بنووسم. بۆ نموونە دەڵێم: ئەکسیۆن[1]

هەموو تەنێک لە گەردووندا لە ئەکسیۆندان، بەبێ وچان لە سوڕاندنەوەدان، لەژێر هێزێکی نادیاردان، باشتر وایە پرسیار نەکەین، پرسینی کێ و بۆچی ئەو تەنە هەمیشە لە ئەکسیۆندایە، "بودا"[2] دەڵێت:-

((بە گوریسی هەندێک پرسیاردا مەچۆرە خواری، لەبەر ئەوەی بە هیچت ناگەیەنێت و پێدەچێت کاریگەری خراپیشی لەسەر باری دەروونیت هەبێت)).

[1] (جوڵەو چالاکیی، ڕووداو)Action

[2] Gautama Buddha

ئەگەرچی زانســـت چەندەها نهێنی هەڵماڵیوە، بەڵام ئێمە لە کۆتاییدا ڕووبەڕووی دیوارێک دەبینەوە، ئەویش یەکەم هۆکارە کە ئەکسیۆنی دروستکرد؛ چی و چۆن و کێ یەکەم ئەکسیۆنی کرد؟ چی پاڵنەربوو؟ چۆن مادده لە هیچەوە دروستبوو؟

هەموو ڕووداوێک، هەموو ئەکسیۆنێک، هۆکارێکی لە پشتە، ئەگەر دوای هۆکارەکان بکەوین، دەرەنجام دەچینەوە ناو ئەتۆم، تەنۆلکەیەک لەناو ئەتۆمدا دەلەرێتەوە کە بارستایی نزیکە لە سفر، بۆ دۆزینەوەی سەرچاوەی ئەو هێزەی بەرپرسە لە لەرینەوەی، دەبێت بڕۆینە دەرەوەی گەردوون، درەوەی ئەم هەسارەیە کە لە شێوەی دیسکێکدایە و بە دەوری کونێکی ڕەشدا دەخولێتەوە، دەرەوەی گەردوون واتە: هیچ، واتە: بۆشایی، دەرەوەی گەردوون بوونی نییە، هزری ئێمەی مرۆڤی ساپیان بۆشایی قبوڵ ناکات، هەرچەندە ئێمەش خۆمان بەرهەمی بۆشاییین و بۆزۆنی هیگس بەرگی ماتریاڵی پێ پۆشیوین. وادیارە کاتێک ئەو تەنۆلکەیە بە جۆرێک دەلەرێتەوە، ژیان بە بەختەوەریی دێتە بەرچاومان، بە لەرینەوەیەکی تر، ئاوازێکی تر دێتە بەرگوێمان، دنیا دەبێتە ئەشکەنجە بۆ ئێمە.

"ڕامبۆ"دەیگوت:

((ئەکسیۆن ژیان نییە، ژیان جۆرێکە لە بە فیڕۆدانی هێزێک، یان توڕەبوونێک)).[3]

ئەمە وتەی کەسێکی ئەشکەنجەدراو یان چەوسێندراو نییە، وتەی کەسێکی لەخۆباییە، وتەی مرۆڤیکە کە ئاڕاستە و مانای ژیانی گومکردووە، کاتێک جەمسەری باشە و خراپە یەکدەگرنەوە و بازنەیەکی داخراو پێکدێنن، ئەمیان ئەوی تریان بە ئاگا دێنێتەوە. وادیارە هەموو مرۆڤێک لە ئاستێکی سپیریتوێل[4]دا دەگاتە هەمان لۆژیک: کاتێک هەموو ئەکسیۆنەکان، بە خراپ و باشیانەوە بەرەو هەمان ئامانج دەڕۆن، ئازار و خۆشی هەمان بەهایان دەبێت. بەڵام لەبەر ئەوەی کە (جەلالەدینی ڕۆمی[5]) ئیماندار بوو، بڕوای بە ئەکسیۆنەکانی خودا هەبوو، ئەو دەخولایەوە لەگەڵ مانگ و ئەستێرە و

---

[3] Arthur Rimbaud

[4] Spiritual

[5] جلال‌الدین محەمەد بەلْخی(١٢٠٧_١٢٧٣م) لە دایکبووی خۆراسان، ناسراو بە مەولانا، مەولەوی و ڕۆمی. شاعیر و عارفی ئیسلامیی.

گەردووندا. بۆ ڕۆمی، سوڕاندنەوە لەگەڵ ئەو هێزەدا دەمانبات بەرەو بەختەوەری و هارمۆنی. ڕۆمی لایەنگری (پۆزەتیڤیسم[6]) بوو، بۆ ئەو ژیان ئاراستەیەکی دیاریکراو و بڕیاردانی هەبوو، بۆیە بە بێباکانە دەیتوانی لەگەڵیدا بسووڕێتەوە.

خۆ ئەگەر ڕۆمی و ڕامبۆ، دژ بەیەکیش بن ئەوا هەر یەکدەگرنەوە، دەچنەوە سەر هەمان مەدار و دەخولێنەوە، هەردووکیان گێل و نەفام بوون! وەک هەموو مرۆڤێکی ساپیان، وەک بودا دەڵێت؛ (مرۆڤ بە گێلی حوکمدراوە). لەبەر ئەوەی هۆشمەندی سنووردارە.

هەتاکو هەستی ئاگامەندیت تێدا بەخەبەر نەیەتەوە، ئەکسیۆنەکانت جۆرێکن لە بەفیڕۆدانی هێزێک، کە پێتدراون لە ئەزەلەوە، وەک چۆن بە خواوەندێک دراوە، هێزێکی خودایت تێدایە، ئەو هێزە ئامانجی گۆڕانکارییە، لەبەر ئەوەی کە تۆ بەرهەمی گۆڕانکاریت، بۆیە هەمیشە بەردەوامیت لە گۆڕانکاریدا، ئەوە ناخی تۆیە، جەوهەری هەموو بوونێکە. بەڵام کاتێک ئاگامەندیی وەدەست دەخەیت، دەکەویتە شک و گومانەوە، لێکدانەوە بۆ ئەکسیۆن دەکەیت، شەرم دادەگرێت و لە ئەکسیۆنەکانی ڕابوردووت پەشیمانیت. بە گژ خودادا دەچیتەوە، بەگژ ڕۆمیدا دەچیتەوە، بەگژ ڕامبۆدا دەچیتەوە. دەتەوێت بڕیار و ئاراستەی خوداکان بگۆڕیت، مانایەک بدەیت بە ئەکسیۆن. لە ئەگامەندییەکی ڕەهادا، وەها ئارەزوو دەکەیت لە ئەکسیۆن بوەستیت، چونکە هەموو ئەکسیۆنێک دەمانباتەوە بۆ بانە. بۆیە ڕامبۆ دەیگوت:

- وابزانم هەموو مرۆڤێک، قەدەرێکی بەختەوەری هەیە.

ڕامبۆ بە نەفرەت بێت.

پێنج هەزار ساڵ لەمەوبەر، من خۆم یەکێک بووم لە پیرانی ئەنجومەنی شاری ئوروک[7] باش بیرم دێ ئەو ڕۆژەی کە گیلگامێش[8] کتوپڕ دەرگای ئەنجومەنی کردەوە و هاتە

---

[6] Positivism

[7] **Uruk ئوروک**، بە سۆمەریی؛ اونوگ. لە ئینجیلدا بە: ئارپاخ(□□□□□□□).بە یۆنانی: اورخویە(Ὀρχόη). بە عیبری: إیریتش (אֶרֶךְ). بە عەرەبی: ورکة یا أورک، ناسراوە. یەکێکە لە شارە دێرینەکانی شارستانیەتی سۆمەر و نزیکە لە شاری بابل، لە باشووری ئێراقی ئێستا.

[8] Gilgamesh داستانی گلگامێش، سەرچاوەیەکی پێویست پێکدێنێ لەسەر زانیاریی لەبارەی سەردەمەکانی هەرە پێشووی میزۆپۆتامیادا. ئەم داستانە کۆنترین دەقی نووسراوی وێژەییە لە جیهاندا و بە هەموو ڕۆژهەڵاتی پێشیندا بڵاوبۆتەوە.

ژووریَ، کوڕێکی جوانخاس، کەڵەگەت و چوار شـانە. خۆی گۆڕی بوو، چاوی بە کل ڕشـتبوو، ماوسـولکەکانی بە ڕۆنی زەیتون چەورکردبوون، بازنگ و خشـڵی لەخۆی دابوون، بۆنی مێخەک و ڕێحانە! بەر سنگ و مەچەکی بە تیسکی درێژی وەک بەران داپۆشـرابوون، دوو پرچی ڕەشـی قەترانی بە لاشـانیدا هاتبوونە خوارەوە، بە چەرمێکی ئاسـک باڵای هەتا سـەر ئەژنۆی داپۆشـیبوو، ڕانە ئەسـتوورەکانی شـەقی بە چەرمەکە بردبوو، گەڵوگونی لەژێر چەرمەکەوە هەڵتۆقیبوون، هێنـدەی تر هێز و توانـای پێ بەخشیبوون. هەرچەندە لەوەوبەر سەردانەکەی پێڕاگەیاندبووین و چاوەڕوانمان دەکرد، بەڵام کوتوپڕ کە دەرگـاکەی کردەوە و خۆی هەڵـدایە نـاوەڕاسـتی ئەنجومەنەکەوە، هەمووومانی ڕاچڵەکاند.

لەبەردەم جمهورێکدا لەناوەڕاسـتی هۆڵەکەدا وەک ئەوەی خۆی لەسـەر شـانۆیەکدا ببینێتەوە؛ ئێمە بە چواردەوریدا، ئەو بە پێوە و (ئەنکیدۆ)[9] لە پشـتییەوە، خانمی شـۆخ و شـەنگ و ڕووخۆشـیش بە تەنیشـتیەوە. بەرسـنگ و ناوگەڵی بە پارچەیەک چەرم داپۆشـیبون، مەمکۆڵەکانی وەک گەڵوگونی گیلگامێش هەڵتۆقیبوون، بە وردی سـەرنجی گیلگـامێشـی ئەدا. گیلگـامێش مـاخۆلانی تێکەوتبوو، دەخولایەوە وەک شـێرێـک لە قەفەزێکدا، جێگای نەدەبووەوە لەو ئێسپاس[10]ەدا.

گیلگـامێش، هەموو دیـالۆگ و بڕیـارەکـانی لەوەوبەر ئـامـادەکردبوون، وەڵامەکـانی، وتەکانی، بڕیارەکانی، قسـەکانی، بەسـترابوونەوە بە هێزێکی نادیار و ئەزەلییەوە. بۆیە هەر وتەیەکی وەک تیرێکی کاریگەر بەر هزری لێکدانەوەی ئێمە دەکەوتن و ڕێگای پێنەئەدایـن ئاڕاسـتەکەی بەلایەکی تردا بەرین. هێندە ئەو هێزە بڕیاردەر بوو، کاریگەر بوو، جادووگەر بوو، نەماندەتوانی ڕێڕەوی بگۆڕین، بە لاڕێیدا بەرین، ئاڕاسـتەکەی بگۆڕین. خۆ ئەگەر ئەو هێزەی لە وتەکانیدا هەستی پێدەکرا، ئەوا بە لەشـی کەڵەگەت و ماسولکەی بەهێز و گەڵوگونی هەڵئاوساوی، پێداگری زیاتری تێدا دەکرد.

لێکۆلینەوەکان دەریانخستووە، کە (تەوڕات، ئەلیادە و ئۆدیسێ، هەزارویەک شەوە، ئینجیل و قورئان) کاریگەریی داستانی گلگامێشیان پێوەدیارە.

[9] ئێنکیدو، مرۆڤی ئافرێندراو لە قوڕ، کە لەلایەن خودای ژیرییەوە بڕیاری دروستبوونی دراوە. بڕوانە داستانی گیلگامێش، وەرگێڕی کوردیی: شاسوار هەرشەمی- ناوەندی جەمال عیرفان.

[10] Espacé/ وشەیەکی فەرەنسییە و بە واتای "بۆشایی، یان گۆڕەپانێکی چۆڵ"دێت. ڕیشەی وشەکە لە (spatium)ی لاتینییەوە هاتووە، لە فەڕەنسییەوە چۆتە ناو زمانی ئینگلیزیی و بووە بە (space).

نەهاتبوو، بۆچوونی ئێمە بزانێت، پرسمان پێبکات لە ئەگەر و نەگەری ئەکسیۆنەکەی، هاتبوو لەبەر ئەوەی ئێمە لەســەر ڕێرەوی ســەفەرەکەی بووین، دەبوایە بە ئێمەدا تێپەڕیبایە. لەبەر ئەوەی ئەو کەســانەی بەرەو خاڵێکی دیاریکراو بە لۆژیک هەنگاو دەنێن، گشــت بیر و هۆشــیان دەخەنە ناو ئەو ئاراســتەیە، ئیتر هەموو ڕووداو و دەنگوباسەکان دەچنەوە سەر لۆژیکی ئەو، باوەڕی وەهایە، کە ئەو بڕیاری خولاندنەوەی گەردوون دەدات. دەبێتە تەنێک، دەبێتە کۆمێتێکی کلکدار لەسەر مەدارێک[11].

گیلگامێش، نیگای فڕیبوو، لەمێژ بوو ئێمەی جێهێشــتبوو، تەنها لاشــەی لای ئێمە بوو، دەنا دەمێک بوو ڕێگای گرتبووەبەرو "هاواوا"ی لە گۆڕ نابوو. هەرچەندە دەمزانی هەرچییەک بڵێم، هیچ لە باســەکە ناگۆڕێت، لە بڕیاری ســەفەرەکەی، لەبەر ئەوەی هەموو نەهامەتییەکانی ژیانی خستبووە ئەستۆی هاواوا، وای دەزانی بە کوشتنی هاواوا ئەو دەبێتە مرۆڤێکی بەختەوەر، وای دەزانی ئەوە چارەســەرە، ئەوە دەبێتە ســەرەتای ژیانێکی نوێ بۆ ئەو، دەبێتە ســەرەتای بەختەوەری بۆ خۆی و بۆ کۆمەڵگەکەی. نا، نەمدەویســت ڕێگری لێبکەم، بەرپەرچی قســەکانیم نەدایەوە، لەبەر ئەوەی دەمزانی هەموو مرۆڤێک لە سەردەمێکی لاویدا دەبێت ئەکسیۆنێکی گرنگ بکات، دەبێ ئەسپی ژیانی شەکەت بکات، هێزی بازوو و ماسولکە و چوکی بەفیڕۆ بدات. هەموو مرۆڤێک لە تەمەنێکیدا دەبێت هاواوایەک بکوژێت، دەنا هەرگیز بەهۆش خۆیدا نایەتەوە، دەنا هەرگیز سەفەرێکی تر ناگرێتە بەر بۆ پاککردنەوەی گوناهەکانی، دەنا هەرگیز پرسیار لە بوونی خۆی ناکات، ناتوانێت ئاراســتەیەک بدات بە ژیانی، بەهایەک، وەڵامێک بە بوونی....

سەفەر سەلامەت

پێنج هەزار ساڵ دوای ئەو بەسەرهاتە، ساڵی (٢٠٠٠) تەمەنم سی ساڵانێک دەبوو، کاری بزوێنەری سەتەلایتێکم پێ سپێردرابوو بە ناوی ڕۆژێتاوە. ڕۆژێتا بریتی بوو لە

[11] planetary system

سێ تەن ئاسن و تەنکەلۆژی[12]. دەبوایە ڕۆزێتام بگەیەندایەتە سەر بەردێکی کلکدار، کە حەوت میلیوێن کیلۆمەتر دوور بوو لە زەوییەوە. گوایە ئەو کلکدارە نهێنی بوونی منی مرۆڤی لەناو خۆیدا حەشارداوە، نهێنی سەرەتای دروستبوونی گەردوونی لە خۆیدا حەشارداوە. دەبوایە بە توانای زانستیم ئەو سەتەلایتە بگەیەنمە سەر ئەو کلکدارە، هەتاوەکو بیسەلمێنم کە من لەوم. نزیکەی پانزە ساڵی ژیانم تەرخان کرد بۆ ئەو پرۆژەیە، لە چاوەڕوانیدا کوڕێکی بچکۆلەم بوو لەگەڵ هاوسەرەکەمدا و بەوپەڕی خۆشحاڵییەوە ناوم نا: گیلگامێش. هەموو ڕۆژێک گیلگامێشم دەبرد لەگەڵ خۆم بۆ ژووری سەرپەرشتیاری و سەرپەرشتی سەتەلایتەکەم دەکرد، بە جۆرێک کە ئەو پرۆژەیە ببووە پرۆژەی گیلگامێشی کوڕیشم، کە هێندە ئاشقی ڕۆزێتا بووبوو، وازی لە ورچە خورییەکەی هێنابوو، بەوپەڕی پەرۆشییەوە چاوەڕوانی کاتی نیشتنەوەی ڕۆزێتای دەکرد لەسەر ئەو کلکدارە.[13]

پاش هەوڵدانێکی زۆر و نزیککردنەوەی ڕۆزێتا لەو بەردە، لە ساڵی ٢٠١٠دا سەتەلایتەکەم وزەی پێنەما، بە ناچاری خستمانە خەڵوەتەوە بۆ ماوەی ٣١ مانگ هەتا بتوانێت لە خۆر نزیک بێتەوە و باترییەکانی جارێکی تر چارج بکاتەوە. پاش ئەوەی بەخەبەر بووەوە، ئەوەبوو پاش نزیکەی پازدەساڵ، ساڵی ٢٠١٤، سەتەلایتەکەم گەیاندە سەر هەمان خولگەی کلکدارەکە، لە دووری سەد کیلۆمەترەوە لەسەر هەمان خولگە دەسوڕایەوە، ئەوە گەورەترین سەرکەوتن بوو بۆ من. لەو دوورییەوە بڕیار ماندا ڕۆبۆتێک بنێرین بەناوی: (فیلای)وە بۆ سەر ئەو بەردە کلکدارەی کە ناومان نابوو: (چوری[14]). چوری پانتایی تەنها سێ هەزار مەتر چوارگۆشە بوو، بەردێکی ئاڵۆز بوو، چاڵوچۆڵی و کون و کەلەبەری زۆری تێدابوو، نیشتنەوە لەسەری کارێکی هەروا ئاسان نەبوو، دەبوایە شوێنێکی جێگیر دیاری بکەین هەتاوەکو ڕۆبۆتەکە بتوانێت لەسەری بنیشێتەوە.

---

[12] ڕۆزیتا)بە ئینگلیزی(Rosetta) یان ڕەشید، کەشتییەکی ئاسمانی دەزگای بۆشایی ئەورووپی بوو، لە ٢ ئازاری ساڵی ٢٠٠٤ ڕەوانەی دەرەوەی زەوی کرا، بۆ ئەستێرەی کلکداری (CometChuryumov–Gerasimenko) کەشتی ئاسمانی ڕۆزیتا گەیشتە نزیکی ئەستێرەی کلکدارەکە لە نزیکی مانگی ئابی ٢٠١٤دا. لە تشرینی دووەمی ٢٠١٤ کەشتی فیل کە بەشێک بوو لە کەشتی ئاسمانی ڕۆزیتا، ئەو بەشە لە کەشتییەکە جیا بوویەوە و چووە سەر ئەستێرە کلکدارەکە، هەتا چەندین لێکۆڵینەوە بکات و زانیاری تەواو و ورد بگەێنێتەوە سەر زەوی. ئەو کەشتییە نزیکی ١٠ ساڵ بە ڕێگەوە بوو تا گەیشتە ئەو ئەستێرە کلکدارە. ناوی کەشتی ڕۆزیتا لە ناوی بەردێکی میسری وەرگیراوە بە ناوی (بەردی ڕەشید). لە ویکیسۆرانییەوە وەرگیراوە.

[13] Comet

[14] Tchouri

دەســـتی گیلگامێشـــم گرتبوو، دڵم ترپەترپی دەکرد، پازدەســـاڵی هەوڵ و تێکۆشـــانم بەسترابۆوە بە چەند چرکەیەکەوە؛ ئەو کاتەی پێچەکەی ڕۆبۆتەکە دەگاتە سەر چوری و جێگیر دەبێت. بە هێزێکی مامناوەندی، بە پێوەری دووری و کێشـــی ڕۆبۆتەکە، فیلایێ هاویشـت بەرەو کلکدارەکە و دوای چەند خولەکێک گەیشـتە سـەر بەردی چوری، پاش چەنـد هەڵبەزینەوەیەک، توانی جێگیر ببێـت. هەر کە کۆمپیوتەری ســـەر ڕۆبۆتەکە، ڕاپۆرتی خۆی نـارد و هەواڵی گەیشـــتنی خۆی پێراگەیـانـدین، هەموو هـاوڕێکـانی پرۆژەکەم، هەموو ئەوانەی پـازدەســـاڵە هاوڕێی پرۆژەکەم بوون، لە چواردەورمـدا کردیان بە چەپڵەڕێزان و هەندێکیان وەک من فرمێسک بە چاوانیاندا دەهاتە خوارەوە.

دەســتم لە دەســتی گیلگامێشــدا بوو، توند گوشــیبووم، ئەو بە پەرۆشــتر لە من، چاوی بڕیبووە"ڕۆزێتا و چوری" و چەپڵەی لێئەدا.[15]

لێرەدا کاری من تەواو بوو، ســـەفەرەکەی من کۆتایی پێهات. دوای ئەوەی ڕۆبۆتەکە دەستی کرد بە هەڵکۆڵین و ناردنی ڕاپۆرت لەسەر ئەو مادانەی لەسەر چوری بون، بە ڕاپۆتێک دوای دوو ڕۆژ پێمانگەیشـــت، چاوەڕوانی شـــیکاری ئەو مادانەمان دەکرد لەلایەن خانمێکی بایۆلۆژیکی ئەڵمانی، کە هەموو ژیانی لە بایۆلۆژیدا تەرخان کردبوو. پاش لێکۆڵینەوە، لە کۆنفرانسێکدا هەمووومان چاوەڕوانی دەرئەنجامەکانیمان دەکرد.

خانمی بایۆلۆژیست وتی:

- ئەو بەردە: ((چوری)) یەکێکە لەو مادە ســـەرتاییانەی کە گەردوونی لێوە دروســـتبووە، دوای پشـــکنین ئەتوانین ئەوە بڵێین، کە هەموو ئەو مادانەی لەســـەر ئەو بەردە دۆزراونەتەوە، لە ئێمە و لە ئاژەڵان و لە ڕووەکەکانی ســـەر زەویدا هەن! ئەم دۆزینەوەیە ئەوەمان بۆ دەســـەلمێنێت، کە پێش ئەوەی ئێمەی مرۆڤ بونمـان هەبێت، ئەو مـادانە بوونیـان هەبووە و ئێمە لەوانین. ئەمەش مژدەیەکی باشـە و ئیتر پێویسـت بەوەناکات ئێمەی مرۆڤی سـاپیان[16] خۆمان بە سـەنتەری گەردوون بزانین. پاشـان وتی: بێگومان ئەوە ڕای منە، لەبەر ئەوەی ئەم باسە تیۆرییە، ڕای جیاواز و مشتومڕ و دیبەیتی لەسەرە.

---

[15] http://www.esa.int/Enabling_Support/Operations/Rosetta

[16] Homosapiens

هەمو هەوڵ و کۆششی پانزە ساڵی ژیانم، بە چەند رستەیەک لەدەمی خانمی بایۆلۆژیستدا کۆتایی هات، کە گوایە ئێمەی مرۆڤی ساپیان لەو بەردەین. دڵخۆشبووم بە سەرکەوتنی پرۆژەکەم، کە پانزە ساڵی ژیانم بۆ تەرخانکردبوو، بەڵام من چاوەڕوانی زیاترم دەکرد. پرسیارێک بۆ من هێشتا بێ وەڵام دەمایەوە، ئەویش ئەوەیە: بۆچی هەستی سۆز و بەزەیی و ئەشکەنجە لەناخی مندا سەری هەڵداوە؟ بۆچی من هەڵبژێردراوم؟ بۆچی ئاگامەندیی لە مندا خەبەری بۆتەوە؟ ئایا ئەگەر ویستی گەردوون لە منی مرۆڤی ساپیاندا سەری هەڵداوە؟ لەبەرئەوەیە کە کارێکی گەورەی بە من سپاردووە؟ بە منی مرۆڤێکی بچکۆلە؟ یان ئەوەیە من مێشولەیەکم لەناو گێژەڵوکەیەکدا فڕەی باڵم دێت و بەرەو هەمان ئاراستەی گێژەڵوکەکە دەڕۆم؟ من هیچ بڕیاردەر نیم و ناتوانم ڕێڕەوی بگۆڕم، تەنانەت بڕیار لەسەر ئایندەم نادەم. من بەندکراوێکم لە بەندیخانەیەکی گەورەدا کە پێی دەڵێن: گەردوون. بۆیە هەموو ئەو وتانەی خانمی بایۆلۆژیست وتی دەربارەی (چوری)، وەڵامی پرسیارەکانی نەئەدامەوە، بۆ من بەس نەبوون، هەستی پرسنی منیان دانەدەمرکاندەوە.

ساڵۆنەکەم جێهێشت و چوومە ژووری سەرپەرشتیار و لەسەر شاشەی کۆمپیوتەرەکە ڕۆزێتام بەرامبەر بە چوری دەبینی، هەردووکیان لەسەر یەک خولگە بەرامبەر بەیەک، لە دووری حەوت سەد ملیۆن کیلۆمەترەوە، بووبوونە موڵکی منی مرۆڤی ساپیان. هیچم بۆ نەمایەوە، لە ناچاریدا بە کۆدێک[17] پەیوەندیم کرد بە ڕۆزێتاوە، کە دەیتوانی تێکستەکە لەو بۆشاییە چۆڵەدا وەربگێڕێت بۆ دەنگ، لە دووری حەوت سەد ملیۆن کیلۆمەترەوە، لەگەڵ بەردێکدا ئەدوام، وەک چۆن کاتێک لاوبووین بەرامبەر بە شاخەکان هاوارمان دەکرد و پرسیارمان لێ دەکردن:

- کێ ئاگامەندە، من یان تۆ؟
- تۆ...تۆ.....تۆ...
- کێ بڕیاردەرە؟ من یان تۆ؟
- تۆ....تۆ .... تۆ...
- کێ سەنتەرە؟ من یان تۆ؟

---

[17] Text Code

- تۆ....تۆ .....تۆ...

پاش چەند ساتێک بەئەگا هاتمەوە و خۆم لەو بۆشاییە چۆڵەدا بینیەوە، لە دووری حەوت سەد میلیۆن کیلۆمەترەوە لەگەڵ بەردێکدا ئەدویم، بە دیمەنێکی بێ مانا و نامۆ دەهاتە بەرچاوم، خۆم نەدەناسیەوە، هێندەی تر تووشی پەشۆکی هاتم و دەروونی شێواندم، خۆم وەک بوونەوەرێکی نامۆ، ئاژەڵێکی نامۆ دەهاتە بەرچاو، وەک ڤایرۆسێک: دوای ئەوەی زەویم داگیرکردووە و وێرانم کردوە، تەنگم بە ئاژەڵان هەڵچنیوە. ئێستاکە دەمەوێت بە گەردووندا بڵاوببمەوە وەک هەموو زیندەوەرێکی تر، ئێسپاسی خۆم وەک هەموو لەشێکی زیندوو، وەک قەوزەیەک، وەک ڤایرۆسێک فراوانتر بکەم. هەموو ئەم چیرۆکانەشی کە گوایە من ئاگامەندم و خاوەنی هەست و سۆز و بەزەییم، هیچ مانایەکی ئەوتۆیان نییە لە ئەزەلیدا، منیش وەک هەموو زیندوویەکی تر لەژێر کاریگەری هێزێکدام و توانای بڕیاردانم نییە.

دیمەنی خۆم دەبینییەوە لە بەردەم ئاوێنەکەی بەرامبەرم لە ژوورەکەدا و سەرنجی دەموچاوی خۆم ئەدا بە وردیی، سەرنجی چاو و برۆ و قژی ماشوبرنجی خۆمم ئەدا، پێش پرۆژەی ڕۆزیتا، تاڵی سپی لەسەرمدا نەبوو، هەنوکە خۆم بە مرۆڤێکی تەواو جیاواز دەهاتە بەرچاو؛ لەگەڵ زەمەندا شێوەی دەموچاوم بە جۆرێکی دیار و سەرسوڕهێنەر گۆڕابوو؛ پێڵوی چاوەکانم زیاتر هەڵئاواسابوون، چەند چرچێکی تەمەن، لە دەوری چاو و دەمم دەرکەوتبوون. سەرنجی زیپکەیەکی سەر گۆنام ئەدا، بیرم دەکردەوە کە چۆن لەناو ئەو زیپکەیەدا ملیارەها میکرۆبی زیندوو هەن، پێ دەچێت منیش زیپکەیەک بم لەناو گەردووندا و هیچی تر. ئیتر چ پێویستە دەکات من خۆم بە چەقی گەردوون بزانم؟ لە هەمان کاتدا بەرپەرچی خۆمم ئەدایەوە: نا، نا، بەو جۆرە نییە، من سەتەلایتێکم ناردووە بۆ سەر بەردێک لە دووری حەوت سەد میلیۆن کیلۆمەترەوە و پەیوەندی پێوە دەکەم، هیچ بوونەوەرێکی تر لەسەر زەوی ئەو توانایەی منی نییە. من خاوەنی شارستانیم، من شێرم خستۆتە قەفەزەوە، مەیمون هەڵدەپەرێنم، خاوەنی سەمفۆنیای مۆزارتم، خاوەنی مۆزەخانە و بورجی ئیفلم، خاوەنی چەندەها جۆری زانستم، من باسی کات و ئێسپاس دەکەم، باسی هێزی ڕاکێشان دەکەم، زۆر نهێنی گەردوونم دۆزیوەتەوە، من پەیوەندی ئەکەم بە مانگ و ئەستێرە و ڕۆژەوە، ئەوان باکیان بە من نییە، هیچ هێزێک لەگەردووندا پەیوەندیم پێوە نەکات، ئاگایان لە بوونی

من نییە، ئاگامەندی نازانن چییە، ئەوە نەبێت تەنەکان بە یاســای فیزیایی لە گەردووندا دەکێشن بەیەکدا و ڕکابەری بوون و نەبوون دەکەن بەبێ هۆشمەندی. نا، نا من میکرۆب نیم، من ڤایرۆس نیم، من مرۆڤێکی ئاگامەندم و هەوڵ ئەدەم نهێنی بوون و گەردوون بدۆزمەوە، لەبەر خۆمەوە بەخۆمم دەوت؛ من پوشوپەڵاش نیم بەدەم باوە، من بڕیاردەرم.

من مرۆڤی ســاپیانم، مێژوویەکی دێرینم هەیە. پێدەچێت ئەم هەســتە غەریبەم لە ئاکامی کۆتایی هەوڵ و کۆششی پانزە ساڵم بێت، وەک چۆن دوای هەموو پرۆژەیەک هەست بە بۆشــاییەک دەکەین. دەســتم دەهێناو دەمبرد بە لەشــما، هەتاوەکو هەســت بە بوونی خۆم بکەم، لەبەر ئەوەی وام هەست دەکرد کە سێ تەن ئاسن و تەکنەلۆژیی، نزیکەی پانزە ساڵە لەمندا ژیاون و کتوپڕ جێیان هێشتووم. نزیکەی پانزە سـاڵی ڕەبەق شـەوان لەگەڵ ڕۆزێتادا دەخەوتم و لەگەڵ ئەودا خەبەرم دەبۆوە، لەگەڵ ئەودا نانم دەخوارد، خەوم بە ڕۆزێتاوە دەبینی، بە جۆرێک کە هاوســـەرەکەم ئێرەیی بە ڕۆزێتا دەبرد، هەندێک جار بە شـۆخییەوە پێی دەوتم: من هاوســەرتم یان ڕۆزێتا؟ ڕۆزێتا ببووە ئۆرگانێکی زیندوو، ئەندامێکی گرنگی لەشــی من، گشت هزری داگیرکردبووم. ئێستاکە کتوپڕ کەم ئەندامی ڕۆزێتام پێوە دیارە، ئەم پرســیارانەش کە ڕووبەڕووی خۆمی دەکەمەوە، هۆکاری ئەو بۆشاییەیە کە ڕۆزێتا تێیدا دروستکردووم. هەستم دەکرد تەنانەت کاتێک لە ژوورەکەدا هەنگاوم دەنا، هاوسەنگی لە دەست ئەدەم و بەلادا دەکەوم، وەک ئەوەی کاتێک کەسێک لە خۆشەویســتەکەی جودا دەبێتەوە، خۆی بە نامۆ دەزانێ لە بۆشــاییدا، نازانێت چۆن لەگەڵ ژیانی نوێیدا هەڵســـوکەوت بکات، پرســـیاری بوونی خۆی دەکات، پێ دەچێت هۆکار ئەوە بێت. ڕۆزێتا هاوسەنگیی ژیانی پانزە ساڵم بوو.

دەرگای ژووری ســەرپەشتیارەکەم داخستوو، چووم بە دوای گیلگامێشدا لە ساڵۆنی کۆنفرانســـەکە، دەســـتم گرتوو ســـواری ئۆتۆمۆبیلەکە بووین پێکەوە، بەرەو ماڵەوە ڕێککەوتین. ئێوارە درەنگانێکی وەرزی زســـتان بوو، کەشـــو هەوا ســـارد بوو، بەدەم لێخوڕینی ئۆتۆمۆبیلەکەمەوە جارێکی تر بیرەوەرییەکانم بۆ پێنج هەزار ســاڵ لەوەوبەر فڕین، ئەو ڕۆژەی گیلگامێشـــم بینی، بە پێوە لەناو ئەنجومەنی پیرانی شـــاری ئوروک، تەرمی ئەنکیدو لە باوەشـــیدا، جارە جارە کرمێک لە لاشـــەی ئەنکیدۆ هەڵدەوەری و دەکەوتە ســـەر زەوی، وەک من خۆی بە نامۆ دەزانی، لەو ناوەدا دەســوڕایەوە، بەدوای ئاراستەیەکدا دەگەڕا لەو بۆشـاییەدا. گیلگامێش وەک ئەوەی پێستی مردووی پۆشیبێت!

سەروچاوی ماندوو، بینایی تاریک، ماسولکەکانی فشۆڵە، هیلاکی و شەونوخونی چەندەها شەو، نیگای تەواو شێواندبوو، ئەو مرۆڤەی جاران نەمابوو؛ کاتێک ئەدوا، ئەپاڕایەوە بۆ ژیانی، ئەنکیدۆی دەلاواندەوە، ئەپاڕایەوە بۆ ئەنکیدوی گەشمەردەی. خانمی ڕووخۆشیش لە پشتییەوە دەستی خستبووە سەرشانی گیلگامێش و بەکوڵ دەگریا، فرمێسک بە گۆنایدا دەهاتە خوارێ، سەرنجم ئەدا کە جوانخاسییەکەی جارانی نەمابوو، سنگ و مەمکی وەک جاران دەرنەدەپەڕاند، لە توانایدا نەبوو جارێکی تر بوونەوەرێکی کێوی وەک ئەنکیدۆ بە شارمی سنگ و سمتی دەستەمۆ بکاتەوە. خۆی هەڵواسیبوو بە دواهەمین هەناسەی گیلگامێشەوە، بەڵکو لەدوای سەفەرەکەی، هەردووکیان پێکەوە ژیانێکی بەختەوەری بەسەربەرن هەتا دوا ساتەکانی ژیانیان.

لەناو ئۆتۆمۆبیلەکەمدا ئاوڕێکم لە گیلگامێشی کوڕم دایەوە کە تەمەنی گەشتبووە دە ساڵانێک، وا هەستم دەکرد کە دەیویست وەک جاران باسی ڕۆژێتای بۆ بکەم، بە لاچاوێک سەیری دەکردم وەک ئەوەی پرسیارم لێبکات و پێم بڵێت؛ چییە؟ چی ڕوویداوە؟ لێمدەڕاما، دەیزانی کە ئەو باوکەی جاران نەماوم بۆ ئەو، وەک جاران نایدوێنم و باسی ڕۆژێتای بۆ ناکەم، بۆیە ئەو کەوتە پرسیار و پێی وتم:

- ڕۆژێتا کەی دەگەڕێتەوە بۆ سەر زەوی؟
- ڕۆژێتا ناگەڕێتەوە، لەبەر ئەوەی کە ناتوانین بیهێنەنەوە سەرزەوی.
- ئەی چی بەسەر دێت؟
- پاش چەند ڕۆژێکی تر وەک دیارییەک ئەیدەین بە چوری و بۆ هەتاهەتایە بە تێکشکاوی لەسەری دەمێنێتەوە.
- کە گەورە بووم، منیش وەک پاپا سەتەلایتێک دەنێرم بۆ سەر هەسارەیەکی تر، لە ڕێگادا سەر لە ڕۆژێتا ئەدەم، بزانم هەر لەوێ ماوە.
- زۆرباشە، ئەگەر سەفەرت کرد، بیرم چوو ئەو پرسیارە لە چوری بکەم، پێی بڵێ ئەگەر ئێمە بڕیاردەرین، بۆچی ناتوانین لە بەختەوەرییەکی هەمیشەییدا بژین.
- بەختەوەریی چییە؟
- بەختەوەریی! بە واتای مرۆڤی دڵخۆش دێت، کاتێک نە ئەشکەنجە نە چەوساندنەوە نە هاوار بوونی دەبێت.

- من زۆر بەختەوەرم، هەمیشـــە لەگەڵ هاوڕێکانمدا ئاهەنگ ئەکەین و پێدەکەنین.
- بە ڕاسـت؟ من هەمیشـە خەمی تۆمە، ئەو سـەفەرەشـم هەر بۆ تۆ کرد، هەتاوەکو تۆ بەختەوەر بیت.
- من ئەگەر چوومە سەر هەسارەیەکی تر، لەگەڵ هاوڕێکانمدا، شارێکی یاری دروســـت دەکەین، پڕی دەکەین لە یاری چەرخ و فەلەک و مەلەوانگە و قونە خلیسکێ.
- ئەی دوایی؟
- هەر لەوێ ئەمێنینەوە و بۆ خۆمان هەر یاری دەکەین.

گەشتینە بەردەم گڵۆپی سووری هاتوچۆ، لەناکاو کوڕێکی ڕەشپێستی ئەفریقی باڵابەرز و چوارشـانە خۆی کێشا بە ئۆتۆمۆبێلەکەمدا و ڕای چڵەکاندم! پاشان هاتە بەردەم جامی ئۆتۆمبێلەکەم و خۆی خستە سەر ئەژنۆ، وەک کەسێکی ئیماندار لەبەردەم تەوتەمێکدا، لێم دەپـاڕایەوە، لەســـەرما هەڵـدەلەرزی و فوی لە دەســـتەکـانی دەکرد. لیکوچڵم بە دەمولوتـیدا دەهاتە خوارێ، جارجارە فوی لە هەردوو دەستی دەکرد، هەڵمی هەناسـەی لەو تارماییەدا، لەو سەرمایەدا وەک جەگەرەکێشێک دەبینرا.

پەنجەرەی ئۆتۆمۆبێلەکەم بە ئاســـتەم کردەوە. بینیم کوڕەی ئەفریقی بەکوڵ دەگریا و، فرمێســـکەکانی کۆمێدی نەبوون، بە جۆرێک لێم دەپاڕایەوە و ســـکاڵای دەکرد، وەک ئەوەی ژیانی لە مەترسـیدا بێت، وەک ئەوەی کە چەند ڕۆژێک بێت نانی نەخواردبێت. پێداگری دەکرد کە دەبێت بە هەر شـێوەیەک بێت یارمەتی بدەم. خۆی خسـتبووە سـەر ئەژنۆ، وەک ئەوەی لەبەردەم خواوەندێکا نوێژ بکات.

وێنەیەکی ئاسـاییە کاتێک دەگەیتە بەردەم گڵۆپێکی سـووری هاتوچۆ لە شـاری پاریس، پەناهێندەکان داوای پارەت لێ دەکەن، بەڵام بەو شـێوەیە پێداگری ناکەن، وەک ئەو کوڕەی کە بینیم لەبەردەمما، وەها لێم دەپاڕایەوە کە هەڵبژاردەی تری نەدەدامێ، جگە لە یارمەتیدانی.

سەرنجم دا بوو هەر یەکێک لەو پەناهێندە ئەفریقییانەی لەسەر جادەکان داوای یارمەتیان لە خەڵکی دەکرد، تەکنیکێکی جیاوازی بەکاردەهێنا، کاریگەرترینیان ئەو کەسـانە بوون

که دەگریان و دەپاڕانەوە، سەرت بۆ دائەنەوێنن و خۆیان دەکێشن بە ئۆتۆمۆبیلەکەتا، وەک ئەوەی ژیانیان لە مەترسیدابێت و تۆ فریادڕەسیان بیت. وادیارە کاتێک ئەشکەنجە دەگاتە لوتکە، ئیتر ئەوسا تاکی ئەشکەنجەدراو دەرگا دەشکێنێت، مۆراڵ و شەرم دەخاتە ژێر پێیەوە، تەنها شتێک کە گرنگە بۆ ئەو، ڕزگاربوونییەتی. تاکی ئەشکەنجەدراو، یان ئەوەیە واز لەخۆی دەهێنێت و خۆی دەدات بەدەم مردنەوە، یان ئەوەیە هێندە پەلەقاژێ دەکات، کە کاریگەری دەبێت لەسەر تەنەکانی دەوروبەری و بەسەریاندا باز دەدات و خۆی ڕزگار دەکات. کارەکتەری (مرۆڤی ساپیان)[18] هەمیشە پەلەقاژێ و هەوڵدان بووە لە مێژوودا، بازدان بووە بەسەر لاشەی مردووەکاندا. ئێمەی ساپیان بە پەلەقاژێ بەسەر زیندەوەرانی تردا زاڵ بووین و شارستانیەتمان پێکهێناوە، کۆدێتامان بەسەر هەموو زیندەوەراندا کردووە.

ئێستاکەش کە مرۆڤی ساپیان مەترسی زیندەوەری دەرەکی و ژیانی دژواری دارستانی لەسەر نەماوە، بە سیستەمێك ئەو هەستە لە تاکەکانیدا دەهرووژێنێتەوە، بە دروستکردنی هێزێکی دژ بەو، کە جۆرێکە لە؛ بە ماتریالکردنی هزری خۆی. هەتاوەکو لە ئەشکەنجەیەکی هەمیشەییدا بژی، لەبەر ئەوەی تاکی ئەشکەنجەکێش دەتوانێت چارەسەرێک بدۆزێتەوە، بەدەم داواکارییەکانییەوە بڕوات. ئەشکەنجە، داهێنەرە و دینامیک ئەدات بە تاک و دەتوانێت داهێنان بکات، داهێنانیش مرۆڤایەتی دەبات بەرەوئامانجە ئەزەلییەکەی، کە پێی سپێردراوە و تیایدا چێنراوە. ئەشکەنجە، ماتۆڕە، ئەشکەنجە مرۆڤ دەخاتە ئەکسیۆنەوە، مرۆڤ کارا دەکات هەتا بە چالاکتر بەدەم ئارەزووەکانییەوە بڕوات.

ئەو بونەوەرەی پەلەقاژە دەکات و دەیەوێت لە ژیاندا بەردەوام بێت، بە شێوەیەکی گشتی ئامانجێک و هیوایەکی بە ژیان هەیە، ڕۆحێکی هەرە زیندووە، دەیەوێت بگاتە خاڵی مەبەست، ئاراستەیەکی هەیە لە ژیاندا، تروسکایی هیوایەک لە بینایییدا بەدی دەکرێت. ئەو کەسانە وەک کەسانی جادووگەر بە مانا ئەرێنییەکەی کاریگەریان لەسەرت دەبێت، ئەگەر ئەو کوڕە ئەفریقییە هێندە پێداگری دەکرد، بۆ ئەوەیە بگات بە کۆتایی سەفەرەکەی، کە وەک پەیمانێک بە خۆیی دابوو. پرسیارم لە خۆم دەکرد: ئایا بۆچی هەندێک مرۆڤ ئەو ویستەیان تێدا نەچێندراوە و هەندێکی تر بە پێچەوانەوە؛ هێزێکی

---

[18] Homosapien:مرۆڤی ژیر/ ئێمەی مرۆڤ

هروژێنەریان تێدا چێنراوە، بێوچان لە هەڵپەهەڵپە و ڕاکەڕاک دان؟ لە هەمان کاتدا، کە پێنج ئۆرۆم لە گیرفانم دەردەهێنا و ئەمدا بە کوڕە ئەفریقییەکە، پرسیارم لە خۆم دەکرد: بۆچی نایدەم بەو پەناهێندەیەی بە شێوەیەکی شەرمنانە داوای یارمەتیم لێدەکات؟ هەندێکیان زۆرجار بە خەندەوە هیوای ڕۆژێکی خۆشم بۆ دەخوازن، بە چەند ڕستەیەک باسی ژیانم دەکەن؛ ئایا دڵم خۆشە یان ڕۆژێکی خۆشم بردۆتەسەر. بۆچی نایدەم بەوان؟ بۆچی ئەیدەم بەم کوڕە ئەفریقییەی بەردەمم؟ بۆیە هەڵسوکەوتی ئەو کوڕە ئەفریقییەم لابووە باسێکی گرنگ، وەک ئەوەی ئەو کوڕە بەشدار بووبێت لە پرۆژەکەمدا، لە پرۆژەی ڕۆزێتادا.

خێرا پێنج ئۆرۆم لە گیرفانم دەرهێنا و پێمدا. کاتێک ئەو پێنج ئۆرۆیەم ئەدا بەو کوڕە، شیکاریم نەدەکرد بۆچی و بە چ لۆژیکێك یارمەتی ئەدەم، دوای ئەکسیۆنی پێدانی پێنج ئۆرۆکە بوو، کە من هەموو ئەو وێنانە و کاردانەوەی خۆمم ئەخستە ژێر پرسیارەوە! لەکاتی ڕووداوەکەدا هزرم شیکاری بۆ هاوکێشە و ڕووداو و ئەگەرەکان نەدەکرد، نەمدەزانی چ هێزێک ئەو بڕیارەی سەپاند بە سەرمدا، کە پێنج ئۆرۆ لە گیرفانم دەربهێنم!

لەژێر لێکۆڵینەوەدا دەرکەوتووە، کە گریانی زارۆکێک هەمان پەیامی تێدایە لای هەموو شیردەرەکان، بۆیە کاتێک ئاژەڵێکی مێچکە گوێبیستی گریانی منداڵێک دەبێت، بەرەو ڕووی دەڕوات بە مەبەستی یارمەتیدانی! پەنابردنە بەر گریان وەک نەریتێکی منداڵی بۆ بەدەستهێنانی خواستێك، سیاسەتێکە لای مرۆڤی بە تەمەن. ئایا گریانی ئەو کوڕە ئەفریقییە پەیامێکی نهێنی تێدایە بۆیە کاریگەری لەسەر نەستی من هەیە؟ بۆیە من پێنج ئۆرۆی ئەدەمێ؟ پێدەچێت ئەو گریانە گوزارشت لەسەر گوزشتەی ژیانی ئەو بکات، پەیامێک لەناو ئەو گریانەدا حەشاردرابێت؛ چۆن ئەفریقای جێهێشتووە، چەندە پارەی داوە بە قاچاغچییەکان، هەڵەی کردووە کە هاتووە بۆ ئەورووپا، بەڵام تازە چاری تری نییە و دەبێت بەردەوام بێت، ئەگەر من یارمەتی نەدەم ئەوا ناتوانێت جارێکی تر ماڵ و منداڵی ببینێتەوە لە ئەفریقا.

لە گڵۆپە سوورەکە تێپەڕین، گیلگامێشی کوڕم سەری سوڕما بە بینینی ئەو دیمەنە، بۆیە پرسیاری لێکردم و گوتی:

- بۆچی ئەو کورە ئەگریا؟
- لەبەر ئەوەی پارەی نییە نان بخوات.
- ماڵی نییە تێیدا بژی؟
- ئەو کورە خەڵکی ئێرە نییە، سێ هەزار کیلۆمەتری بڕیووە، وەک ڕۆزێتا بۆ سەر چوری، هەتا گەیشتوتە فەرەنسا، بە هیوای بەختەوەری.
- بۆچی لە ئەفریقا بەختەوەری نییە؟
- لە ئەفریقا، خەڵکی لە برسا نامرن، ئەوە لە ئەوروپایە کە خەڵکی لە تەنیایی و لە نێزدا دەمرن، خەڵکی ئەفریقا زۆر بەختەوەرترن لە ئێمەی ئەوروپی، بەڵام هۆشمەند نین بە باری ژیانی خۆیان. کۆچ دەکەن بەرەو ئەوروپا بە هیوای وەدەستخستنی بەختەوەری. کاتێک دەگەنە ئەوروپا، ئەوسا تێدەگەن کە لە ڕابوردوودا؛ لە وڵاتی خۆیاندا زۆر بەختەوەرتر بوون، بەڵام بێئاگا بوون. بۆیە ئەرکی ئێمە دۆزینەوەی زانستێکە بۆ مرۆڤایەتی هەتاوەکو مرۆڤایەتی هۆشمەند بکەین بەحاڵی خۆیان بەبێ ئەوەی بە خراپتردا گۆزەر بکەن. بەڵام لەسەرێکی ترەوە ئەتوانین بڵێین: ئەو کورە لەژێر هێزێکی گەردوونیدایە، کە هەمیشە لە سوڕانەوەدایە و ئەویش لەژێر کاریگەری ئەو هێزەدا کۆچ دەکات، کۆچ دەکات وەک پەپوولە و باڵندە، بەڵام جیاوازییەکە ئەوەیە، ئەو وەک مرۆڤی ساپیان خاوەنی ئاگاییە، ئاگاییەکەی پەژنێکی تر ئەدات بە سەفەرەکەی. ئەو کورە ئەفریقییە ئەگەر ژیانی دەخاتە مەترسییەوە، بێشک بە مەبەستی وەدەستهێنانی ژیانێکی بەختەوەرییە، بەڵام گێل و نەفامە، نازانێت ئەویش وەک پەپوولە و باڵندە لەژێر کاریگەری هەمان هێزدا و بۆ هەمان مەبەست کۆچ دەکات. ئەگەر ژیانی خۆی خستۆتە مەترسییەوە و وادەزانێت بڕیاری داوە، بەڵام بڕیاردەر نییە و کۆچەکەی هەمان قانونی کۆچی باڵدارانە. خۆ ئەگەر مرۆڤ شیکاریش بۆ ئەکسیۆنەکانی بکات (واتە هۆشمەند بێت) بە ژیان و بە ئەکسیۆنەکانی، ئەوا هەر هەمان ڕێگا دەگرێتەبەر کە تێیدا چێندراوە، بە جۆرێکی تر بێگومان، واتە مێتۆدەکەی دەگۆڕێت، وەک باوکت چۆن ڕۆزێتا دەنێرێت بۆ سەر چوری لە دووری حەوت سەد ملیۆن کیلۆمەترەوە. بۆیە ناتوانین ڕەخنە لەو کورە ئەفریقییە بگرین، کە ڕێگای سەفەرێکی پڕ لە ئەشکەنجەی گرتۆتە بەر.

ئەزانم تێگەیشتن لەم باسانە بۆ تۆ لەم تەمەنەدا هەروا ئاسان نییە، بەڵام ژیان مەتەڵێکە هەموو ڕۆژێک درک بە نهێنییەک دەکەین و دەمانگەیەنێتە ئاستێکی تری هۆشمەندیی و ڕابوردوومان بە ناهۆشمەند لەقەڵەم ئەدەین. تۆش دەتەوێت بچیتە سەر هەسارەیەکی تر لە گەردووندا و پاریگایەک دروست بکەیت بۆ خۆت و هاوڕێکانت، بەڵام خۆ تۆ باش دەزانیت کە لەسەر زەوی جێگا هەیە، بۆچی دەچیت پاریگایەک لە دووری حەوت سەد ملیوێن کیلۆمەتر دوور لە زەوی دروست دەکەیت؟!

- لەبەر ئەوەی لەسەر هەسارەکانی تر ئەتوانین قەڵەمبازیی گەورە بدەین، هێزی ڕاکێشان کەمترە وەک خۆت پێتوتم.
- ڕاستە.

گیلگامێش بیری لە پرۆژەی شاری پارییەکەی دەکردەوە لەسەر هەسارەیەکی تر، ئەویش وەک ڤایرۆسێک دەیەوێت بڵاوبێتەوە بە گەردووندا. بۆ ئەو لەو تەمەنەدا قسەکانی باوکی هیچ مانایەکیان نەبوو.

هەرچەندە دەمهێنا و دەمبرد، وەهام باوەڕ بوو کە ئێمەی مرۆڤی ساپیان ڤایرۆسێکین و دەمانەوێت بە گەردووندا وەک هەموو تەنێکی زیندووی تر بڵاوببینەوە، ژینگەی خۆمان فراوان بکەین، بڕیاردەر نین و لەژێر کاریگەری هێزێکی نادیاردا دەجوڵێینەوە، بەڵام هەستی سۆز و بەزەیی و ئەشکەنجە دەبوونە ڕێگر لەبەردەم بۆچوونمدا، یان پێدەچێت هەستی سۆز و ئەشکەنجە، بەگژ لۆژیکی گەردووندا بچنەوە، بەگژ ئاڕاستەی ژیاندا بچنەوە، بەگژ قەدەردا بچنەوە، بەگژ ئاڕاستە کاولکارییەکەیدا!

کەواتە: ئاگامەندیی سوودی نییە، ئەگەر مرۆڤی ئاگامەند ئاڕاستەیەک نەدۆزێتەوە لە ژیانیدا دژ بە بڕیاری خوداکان، دژ بە ئەشکەنجە، دژ بەو قەدەرەی کە بۆی دیاری کراوە، پارادۆکس ئەوەیە بەبێ بوونی ئەشکەنجە، مرۆڤ وەنەوز دەیباتەوە، تەنێکی مردووە و دینامیکی کەم دەبێتەوە، درک بە ڕاستی نابات. هەموو ئەم لۆژیکانە لە بازنەیەکدا دەخولێنەوە، پێکەوە گرێدراون و ناتوانین چەمکێک لەوی تر جودا بکەینەوە، وەک چۆن هەموو تەنەکان؛ بورج و ئەستێرە و هەسارە و کونی ڕەش و گالەکسی، لەم گەردونەدا پێکەوە گرێدراون، هەر ئەکسیۆنێک کاریگەری لەسەر ئەوی تر هەیە و

هیچ تەنێک سەربەخۆ نییە، گەردوون یەک لەشە، یەک هێزە و یەک ویستە، هەناسەیەکە، چۆتە هەموو تەنێکەوە، جەوهەری هەموو تەنێکە، لە بۆشاییشدا بوونی هەیە، واتە لە ماتریالی ڕەش و وزەی ڕەشدا کە لەسەدا نەوەدوپێنجی(95٪) گەردوون پێک دەهێنێن.

گەیشتینە بەردەرگای ماڵەوە، دەمزانی کە ڕۆژێتای هاوسەرم چاوەڕوانمان دەکات. نزیکەی پانزە ساڵە کاتێک ئێواران دەگەڕێمەوە بۆ لای هاوسەرەکەم، باسی ڕۆژێتای ئاسن و تەکنەلۆژی بۆ ڕۆژێتای هاوسەرم دەکەم. ئەم ئێوارەیە دواهەمین ئێوارەمە لەگەڵ ڕۆژێتای تەکنەلۆژی و بە جۆرێکی تر ڕۆژێتای هاوسەرم ئەدۆزمەوە. هەر کە بە ئۆتۆمۆبیلەکە گەیشتینە بەردەم گەراجی ماڵ، بینیم لە دورەوە ڕۆژێتای هاوسەرم بە خەندەوە لەبەردەم دەرگاکەدا چاوەڕێی دەکردین. ڕۆژێتای هاوسەرم هەمیشە دەم بە خەندە بوو، خەندەی ڕۆژێتای هاوسەرم دیاردەیەکی سەرسوڕهێنەر بوو بۆ من. تێنەدەگەشتم بۆچی ئەو مێینەیە هەمیشە وەها بە خەندە بوو، بە تایبەتی کە خۆم وەک مرۆڤێکی هەمیشە مۆن دەهاتە بەرچاو و سەروچاوم بە بەردەوامی سیمای بێزاری پۆشی بوو، بەڵام ئەو بەبێ مەبەست بە خەندە بوو. خەندەی ئەو، وەک پەنجەرەیەکی کامەرانی وەهابوو بۆ من، خەندەی ئەو، دڵنیاکەرەوە بوو، ئومێدێکی پێ ئەدام لە ژیاندا.

ئەو جیاوازییەی کارەکتەرەی نێوانمان وەهای کردبوو، کە هەردووکمان وەک جوتێک نێر و مێ، پێکەوە بە هاوسەنگی بژین. هەرچەندە هەریەکەمان لەمپەڕ و ئەوپەڕی جیهانەوە دوور لە یەکتر دەژیاین و یەکتریمان نەدەناسی، کتوپڕ دوانیوەڕۆیەکی وەرزی بەهار، بە هۆی بارانێکی بەلێزمەوە، هەردووکمان لە هەمان کاتدا خۆمان کرد بە بارێکی پاریسیدا و یەکتریمان لەو بارە پاریسییەدا دۆزییەوە. من باوەڕم وەها بوو کە دەبوایە بە یەکتری بگەیشتینایە، وەک ئەوەی هێزێک بڕیاردەر بووبێت لە بەیەک گەیشتنمان، لە هەمان کاتیشدا باوەڕم بە قەدەر نەبوو، بەڵام نەمدەتوانی ژیانێکی تر بهێنمە بەر چاوم بەبێ ڕۆژێتای هاوسەرم. هەندێکجار بە بیر مدا دەهات ئەگەر ئەو بارانە نەبارایە، ئایا ژیانم چۆن دەبوو! ئەم لۆژیکەش: لۆژیکی بەیەک گەیشتنی دوو تەن، دوو مرۆڤ، هەمیشە دەیخستمە بیرکردنەوەیەکی قوڵەوە. باوەڕم نە بە ڕێککەوت

هەبوو نە بە زەروورە، باوەڕم وەها بوو کە تەنەکان بە لۆژیکی ماتماتیکی لە کاتێکی دیاریکراودا بەیەک دەگەن.

لە خۆمم دەپرسـی: ئەگەر ئەو بارانە نەبارِیایە، ئایا من لەگەڵ ڕۆزێتایەکی تردا چۆن ژیانم بەسـەر دەبرد؟ ئایا لەگەڵ کیو چۆن دەژیام؟ بۆیە ئاواتەخوازبووم ئەو ژیانە لە پەنجەرەیەکەوە ببینم کە بوونی نەبووە و نابێت. هەرچەندە بە پێی بیردۆزێکی زانستی کە بە (تیۆری گوریس)[19] ناسـراوە، چەندەها جیهانی تەریب هەن، یەک بەتەنیشـت یەکەوە، بەڵام نایان بینین، لەبەر ئەوەی کە لە ئێسـپاسـێکی تردان، وەک چۆن کاتێک دەڕوانینە دەریایەک نابینین چی لەناو ئەو دەریایەدایە، بە هەمان شـێوە بە تەنیشـتمانەوە گەردوونی تر هەن، ژیانێکی تری ئێمەی تێدایە.

باوەڕم بەو تیۆریەش نەبوو، بەڵام ئاواتەخواز بووم بەوەی ژیانێکی تری خۆم ببینمەوە بەبێ ڕۆزێتای هاوسـەرم. ئەم جۆرە بیرکردنەوانە سـەلماندنی ئاڵۆزیی هزری ئێمەی ئۆمۆسـاپیان دەسـەلمێنێت؛ چەندە ئێمە بیر و بۆچوون و لێکدانەوەمان بۆ ژیان ئاڵۆزە! ئەمەش بەرهەمی ئـاگامەندییە[20] تێگەشـتنیش لەم دیـاردانە بە بەڵگەی ڕاسـیۆنێل ڕوونناکرێنەوە.

ئاگامەندیی ئەو ئاڵوگۆڕەیە لەنێوان من و دەرەوەی مندا، پەیوەندیکردن و بەسـتنەوەی ملیـارەهـا ڕووداون بە یەکەوە، لە منەوە دەردەچێت، بە هەسـتکردن و لێکدانەوەی ڕووداوەکانی دەرەوەی خود. پەیوەندیکردنی ملیارەها نۆرۆنن لە سـەرنجدانی شـکلێک، باسێک، بەبێ ئەو هەستکردنە، ئاگامەندی بوونی نییە. ئاگامەندیی، هەستکردنی منە بە ڕووداوەکـانی دەرەوەی من، منیش بەرهەمی گەردیلەم، ئەتۆم، مۆلوکول، بوومەتە ئۆرگانیسـمێکی ئاڵۆز. ئاگامەندی بینین و لێکدانەوەی ئاڵۆزی ئێمەیە بۆ جیهانی دەرەوە، ئایا بە لەناوچوونی منی مرۆڤ، ئەو ئاگامەندییە لە تەنێکی تردا سـەر هەڵدەداتەوە؟ یان ئەمانە هەمووی خەو و خەیاڵن! نە ئاگامەندی بوونی هەیە، نە هەموو ئەو باسانە! بەڵام ئەو خەیـاڵانەی کە بە هزرمدا تێدەپەڕین، ئەوەبوو کە ئـایا گەردوون خـاوەنی هەمان

[19] https://www.space.com/17594-string-theory.html

[20] Conscious

ئاگامەندی منە، واتە ئاگامەندە بە ئەکسیۆنەکانی؟ یان ئەو ئاگامەندییە تەنها لە مندا بوونی هەیە، ئاگامەندییەکی تر لە دەرەوەی من بوونی نییە.

لەگەڵ گیلگامێشـــدا چووینە ژوورەوە، لەبەر ئەوەی کە گیلگامێش مـاندووبوو، لە تاقیگەکەدا ڕۆژێکی دوورودرێژی بەســـەربردبوو، بەپەلە نانی خوارد و لەگەڵ ڕۆزێتادا چوونە سەرەوە بۆ خەوتن لە ژوورەکەی خۆی. پاش چەند ساتێک ڕۆزێتا هاتە خوارێ و هەردووکمـان لە هۆڵەکەدا پێکەوە، پـاشـــان ڕۆزێتـا ڕووی تێکردم و بە لێوی پڕ لەخەندەوە وتی:

- لە ئۆفیســـەکەم، هەموو هاوڕێیانی کارەکەم دەســـتخۆشـیان لێکردم بە بۆنەی ســـەرکەوتنی پرۆژەکەت. منیش پێموتن: ئیتر ئەم شـــەو بۆ یەکەمجار لەگەڵ هاوسەرەکەم دەخەوم بەبێ ڕۆزێتای ئاسن و تەکنەلۆژیی لەنێوانماندا.

پـاشـــان ڕۆزێتـا وتی: بە بۆنەی کۆتـایی پرۆژەکەتەوە، خواردنێکی تـایبەتم بۆ ئامادەکردوویت، پاشان سوپەرایزێک، کە باوەڕم وایە پێتخۆش دەبێت.

ئینجا بە پێکەنینەوە وتی: تۆ پانزە ســـاڵت ویســـت هەتاوەکو فیلاێت لەســـەر چوری نیشـــانداوە، من بە یەک شـــەو فیلاێکەت لەســـەر چوری بۆ دەنیشـــێنمەوە. من باشـترین ئەندازیاری بزوێنەری فیلاێیم. تۆ تەنها بڵێ: ئەکســیۆن، هەموو شــتێک ئەمشـــەو بۆ تۆ دەکەوێتە کار.

ڕۆزێتا ســـەری دانەواندبوو بەســـەرما و قژی شـــۆڕبوویەوە بەســـەروچاومدا، لێوی خســـتبووە ســـەر لێوم و چاوەڕوانی وەڵامی دەکرد. منیش بە هەناســـەیەک بەدەم مژینی لێویەوە، لەسەر خۆ وتم: ئەکسیۆن.

ڕۆزێتا، هەتا ئەو ســاتە ڕۆبێکی گەورەی خوری ئەســتوری لەبەردا بوو، هەموو باڵای داپۆشیبوو. هەستایە سەرپێ و ڕۆبەکەی فڕیدا و کتوپڕ بینیمەوە بە جوانترین جلوبەرگی نیمچەڕووتەوە. خۆی بە جۆرێکی ســـەرســـوڕهێنەر ڕازاندبۆوە، کراســـێکی درێژی ئاوریشمی پاشرونی بەبێ دوگمەی بەباڵایدا پۆشیبوو، کرابووەوە بەسەر سنگ ومەمک و ناوگەڵیدا. پشـــیلەکەی لەنێوان هەردوو ڕانیا هەڵئاوســـابوو. جۆرێک لەو گۆرەوییە

درێژانەی لەبەر کردبوو، کە پێی دەڵێن (پۆرتوژارتێل)[21]. لەو گۆرەویانەی کە ژنانی پاکیزەی مەســیحی لەبەری دەکەن، کاتێک دەچنە بەهەشــت بۆ لای عیســا. هەتاوەکو هەوەســی تۆراوی عیســا بهروژێننەوە. ئەو گۆرەویانە هەتا ســەرو ڕان دەچن و بە چۆلەکە بەستراونەتەوە بە قایشێکەوە بەناو قەدا. پاشان ڕۆزێتا سورێکی دا بە دەوری خۆیدا و کراســە ئاوریشــمەکەی وەک باڵی پەپوولە بە چواردەوریدا دەفرین، جارجارە ســمتە خڕەکانی دەبینران. ئەوجا ڕووی تێکردم وتی: ســەرنجتدا؟ ســترینگم نەکردۆتە بەرم لەبەر ئەوەی کە تۆ حەزی پێ نــاکەیــت. بە پێکەنینەوە ڕوەی تێکردم و وتی: ئەمشــەو هەموویان بە دڵی تۆ دەبن، بە بۆنەی کۆتایی پرۆژەکەتەوە. ئەمشــەو من بڕیاردەردەبمو تۆ جێبەجێی دەکەیت! من کاری بزوێنەری فیلاێ دەگرمە ئەســتۆ. بزانە چۆن فیلاێکەت بۆ دەنیشێنەمەوە لەسەر چوری، بە چ هونەرێک!

ڕۆزێتا چوو بوتڵێک شــەمپانیای لە بەفرگرەکە هێنا، لەگەڵ دوو پەرداخدا و، دوو پێک شـــامپانیای تێکرد و پێکەوە بەدەم ماچ وموچ و دەســـبازییەوە قومێك شـــەمپانیامان خواردەوە، پاشان ڕۆزێتا وتی:

- پانزە ســاڵە قبوڵم کردووە لەگەڵ پیاوێکدا بژیم، کە هاوســەرێکی تری هەیە، هاوسەرێکی ئاسن و تەکنەلۆژیی، ئەمشەو بۆ یەکەمین جار هەردووکمان پێکەوەین، بۆیە ئەمشەو بڕیارمداوە بتخۆم.

بەخەندەوە قومی ئەدا لە پەرداخە شـــەمپانیاکە و دەیکردەوە بە ناو دەمما وەک دوو کۆتر کاتێک بەدەمی یەکتریدا دەڕشێنەوە. پاشان وتی:

- تۆ هیچ مەکە من بڕیــار ئەدەم، دەزانم بە دڵــت ئەبێــت، بە جۆرێــک دەتخۆمەوە کە بڕوا نــاکەم هەرگیزا و هەرگیز بیر لە ڕۆزێتــای ئــاســن و تەکنەلۆژیی بکەیتەوە. بۆ ئەو مەبەســـتەش، هەنـدێـک خواردنی دەریـایم بۆ ئـامـادەکردوویت، کە زۆر قورس نین، لەبەر ئەوەی کە تۆ حەزی پێنـاکەیت کاتێک ورگت پڕە. هەردوای پەرداخە شەمپانیاکە سوپەرایزەکەت بۆ دەکەم.

[21] Lace Stocking

ڕۆزێتا چوو لە بەفرگرەکەدا سینییەک خواردنی هێنا، کە پڕبوون لە گیانەوەری دەریایی، وەک: کرۆڤێت و هێلکەشەیتانۆکە و سەدەفی دەریا و ڕۆبیان و هەندێک جۆری تر، لەسەر مێزەکە بە ڕازاوەیی داینا.

پاشان دەستێکی هێنا بەناوگەڵما و وتی:

- خۆم ئامادەم نەکردوون، لەبەر ئەوەی کاتم نەبوو، هەموویم لای چێشتخانەی گەڕەک داواکردووە، دەزانم کە تۆ حەزت لەو جۆرە خوادنانەیە و هەمووشیان هەوەس بزوێنن، چونکە ئەم ئێوارەیە وابزانم تۆ پێویستت بە خواردنی (ئەفرۆدیزیاک)[22]ـە، هەتاوەکو چۆکت باش ڕەپبکەم و بیخەمە قولایی قوڕگمەوە! بیخەمە قوڵایی هەموو ئەو شوێنانەی لە لەشی مندا دەتوانن فیلاێکەت بگرنە خۆ.

کە ئەو ڕستەیەی درکاند؛ ((قوڵایی قوڕگم))، کتوپڕ تووشی دڵەکوتە بووم، وەک ئەو کاتەی فیلاێی لەسەر چوری نیشتەوە! پاشان ڕۆزێتای هاوسەرم هەستایە سەرپێ و مەقەستێکی دایە دەستم و وتی: بیبڕە. منیش بە مەقەستەکە دەرپێ کورتەکەیم بڕی و کەوتە خوارەوە، ئەوسا پشیلە هەڵئاوساوەکەی لەنێوان ڕانیدا، کە لەسەر مۆدێلی تکتی میترۆی پاریسی تاشیبوی، وەدەرکەوت. مۆدێلی تکتی میترۆ، مۆدێلێکی دڵگیری تاشینی توکەبەری کچانی پاریسییە، کە زۆر ناوازەیە لای کوڕان و کچانیش، بریتییە لە هێشتنەوەی خەتێکی تۆزێک پان لەناوەڕاستی پشیلەدا و دەروبەری بە سفتولوسی تاشراوە، یان هەڵگیراوە، بە جۆرێک کە ئارەزووی مژینی دەکەیت.

پاشان ڕۆزێتا قومێک شەمپانیای خواردەوە و بەدەمما ڕشایەوە و وتی:

- سەرنجتدا، سۆسم بۆ کرۆڤێتەکە نەهێناوە؟ ئەمشەو سۆسێکی تایبەتت دەرخوارد ئەدەم.

دەستی خستە سەر چورییەکەی و بە دوو پەنجە کلیتۆریسەکەی بۆ واڵاکردم. سەرنجی ئەو قاش قاشانەی دەوری کلیتۆریسەکەی ڕۆزێتام ئەدا، کە چەندە جوان بە تەریبی بە ئاراستەی زێ دەڕۆشتن، یەک بە تەنیشت یەکەوە جۆگەلەیەکیان دروستکردبوو، بە

---

[22] aphrodisiac foods

جۆرێک هەر دڵۆپە سپێرمێک بکەوێتە سەر هەر شوێنێک، بە ئۆتوماتیکیی دەچۆڕێتە ناو زێوە...

زێ: جێگای دووبارەبوونەوەی ژیان. هەتاوەکو دوای من کەسێکی تر بەردەوامی بە پرۆژەی ڕۆزێتا بدات! لە دڵی خۆمدا دەمگوت: ئەم شکڵە میلیۆنەها ساڵی ویستوە هەتا گەشتووە بەم چورییە خنجیلانە، بە جۆرێک کاتێک تۆ فیلاێکەت دەخەیتە سەری، پێش ئەوە شلەمەنییەکی لینج دەڕێژێت، کارئاسانی دەکات هەتاوەکو ڕاستەوخۆ بچێتە زێوە، بچێتە شوێنی مەبەست، شوێنی بەردەوامبوون بە ژیان. بە خۆمم دەگوت: خۆ ئەگەر چوری جۆگەڵەی ئاوای تێدابوایە، هەرگیز نەمدەتوانی بە ئاسانی لەسەری بنیشێمەوە، بەڵام لەیەک خاڵدا لە چوری بەرد دەچوو؛ بەشی سەرەوەی سافولوس بوو وەک کوزی ڕۆزێتای هاوسەرم.

ڕۆزێتا کرۆڤێتەکانی پاک دەکرد و دەیهێنا بە ناو زێی لینجاویدا و یەکە یەکە دەیخستە ناو دەممەوە و پاشان بە چۆرێک شەمپانیا دەرشایەوە بەدەمما. تامێکی تایبەت و لەزەتێکی دڵگیری هەبوو، زۆر لە مایۆنیز بەتامتر بوو. ئەم فەرەنسیانە، هۆشمەندییان بە لەزەت هەیە و دەزانن چۆن بەردەوامی بدەن بە لەزەت و چۆن هەوەس نوێ بکەنەوە، هەتاوەکو هەوەس نەمرێت، لەژیان بێزار نەبین، نەکەوینە ڕۆتینەوە. هەر جارە و بە جۆرێک ئەو گەمەیە نوێ دەکەنەوە، تانوپۆیان نییە و سنووریان نییە، گوێ بە پیس و پۆخڵی نادەن.

پاشان ڕۆزێتا بە تەنیشتمەوە لەسەر قەنەفەکە دانیشت و جارجارە کرۆڤێتێکی دەهێنا بەناو گەڵیا و دەرخواردی ئەدام و بە چۆڕێک شامپانیاوە بەدەمما دەرشایەوە، ڕۆبیانەکانی دەخستە ناو زێی و چەند جارێک دەیهێنا و دەیبرد و پاشان دەیکرد بە دەمما، یان کرۆڤێتێکی دەکردە زێی و تەنها سەری کرۆڤێتەکە لە چورییەکەیەوە وەدەردەکەوت و دەبوایە بچم بە زمان بەدوایدا بگەڕێم. ئینجا هەستایە سەرپێ و وتی: سەرنجتدا لیمۆم نەهێناوە بۆ سەدەفەکان، بەڵام تەکنیکێکی نوێم دۆزیوەتەوە لە بری لیمۆ. سەدەفەکەی خستە ناوگەڵی و بە دوو پەنجە چورییەکەی واڵاکرد و چۆڕێک میزی لە بری ئاوی لیمۆ دەکردە ناو سەدەفکەوە و دەرخواردی ئەدام، بە بینی ئەو دیمەنە و چێژی میزی ڕۆزێتا تەواو هەوەسم هروژابوو. نازانم بۆچی بە بینینی ژنێک کاتێک میز دەکات، هەوەسی پیاو هێندە دەهروژێت! فیلایەکەم بێئەندازە ڕەپ ببوو، جێگەی

نەدەبووەوە لەناو پانتۆڵەکەمدا. ڕۆزێتا هاتە تەنیشتمەوە و دەستێکی هێنا بەناو گەڵمدا و پێی وتم: وابزانم فیلاییەکەت ئامادەیە بۆ فڕینە سەر چوری، بەڵام من ئەمشەو بە جۆرێکی تر دەینیشێنمەوە، بەو جۆرەی کە تۆ چەندەها ساڵە ئارەزووی دەکەیت و من زۆر ئارەزووی ناکەم. وەک وتم ئەمشەو بۆ تۆی دەکەم، هەتاوەکو فیلایکەت بە باشی بنیشێتەوە، باشتر وایە ئەو هەڵە بۆ خۆت بقۆزیتەوە. هەرکاتێکیش نیشتەوە، دەبێت ڕاپۆرتی خۆت بنێریت.

ڕۆزێتا سەرکەوتە سەر قەنەفەکە، هەر لنگێکی خستە ئەملاولای سەرمەوە، ڕانەکانی وەک دوو گۆشەی خوری بەملاولای سەرمەوە ترنجاندن، هەتاوەکو ناوگەڵی باش بگاتە ئاستی دەمم، چورییەکەی تەواو لەئاستی دەمما بوو، گۆشەیەکی گەورەی خستە ژێر سەرمەوە، هەتاوەکو نەکەوم بە پشتا کاتێک چورییەکەی دەخاتە سەر زمانم. جارجارە کۆرۆڤێتیکم دەهێنا بەناو زێیدا و دەمهێنا و دەمبرد و پاشان دەمخوارد بە قومێک شەمپانیاوە، ئەنجا قاچی ڕۆبیانەکانم یەک بە یەک دەخستە ناو زێیەوە و بە دەم دەرم دەهێنایەوە و زمانم دەخستە قولایی زێی ڕۆزێتاوە. هەرجارێک دەمم دەبرد بۆ کرۆڤێتیک، ڕۆزێتا بەسەرمەوە دەستی دەخستە سەر سەرم، هەتاوەکو زۆرترین کات زمانم لە قوڵایی کلیتۆریسیدا بمێنێتەوە. پاشان سەدەفیکم هێنا و ویستم جارێکی تر بیخەمە بەردەم چوری و بە چۆرێک میزەوە بیخۆم، بەڵام ڕۆزێتا ڕانەکانی دەلەرزین و وتی: لە ئێستادا کە هەوەسم هروژێنراوە ناتوانم میز بکەم، دەبێت بیخەیتە دەمتەوە و هەمووی بکەیتە زێمەوە و پاشان بیخۆیتەوە. هەستم کرد کە چورییەکەی تەواو هەڵئاوساوە و قیتکەی ڕۆزێتا هەتا دەهات هەڵدەئاوسا، بە جۆرێک کە دەمتوانی بە ئاسانی بیمژم، بە زمان بیهروژێنم. دەمولوتم نوقم ببوون لە چوریدا، لەگەڵ بۆن و بەرامەی میوەی دەریایی و شەمپانیا تەواو مەست ببوم.

ڕۆزێتا، لەو مێینانە بوو کە پێیان دەوترێت: ((مێینەی حەوز و کوفارە))، لەبەر ئەوەی کاتێک ڕەحەت ئەبن، ئاویان دوو ئەوەندەی سپێرمی پیاوە، وەک فوارە دەپرژێت. وەک کونی ڕەش لە گەردووندا کاتێک بە خێراییەکی بێ هاوتا گاز و تیشک فڕێ ئەداتە ناو بۆشایی گەردوونەوە و هەموو ماددەکان بە ڕێژەیەکی جێگیر بڵاودەکاتەوە بە گەردووندا. وێنەیەکی سەرسوڕهێنەر و ناوازەیە کاتێک کچێک ڕەحەت دەبێت و وەک فوارە ئاو فڕێ ئەدات. ئەگەر هەندێک پیاو بەو دیمەنە هەست بە کەمی دەکەن و هەوەسیان دادەمرکێتەوە، ئەوا بۆ من زۆر هروژێنەرە! بۆیە کاتێک پەنجە گەورەم

خستبووە زێی ڕۆزێتاوە، ئەو ماسولکەیەم دەهروژاند و دەشێلا، کە لە بەشی ناوەوەی سەرووی کلیتۆریسەوە دەئاوسێت، کاتێک مێینە هەوەسی هروژێنراوە، بەدەم قیتکەمژینەوە و زمانم هەتا قولایی زێیی ڕۆزێتا بردبوو. ڕۆزێتا ڕانەکانی دەلەرزین و دەستی گرتبوو بەسەرمەوە لوت و دەممی لە چوریدا ترنجاندبووم.

بە پێچەوانەی کچەهاوڕێکانی ڕابوردوومەوە، ڕۆزێتا مێینەیەکی ئاڵۆز نەبوو لە ڕەحەتبووندا، بە ناوەوە و بە دەرەوەی کلیتۆریس هەوەسی دەهروژا. چێژێکی زۆرم دەبینی کاتێک دەستپەڕم بۆ دەکرد و هەوەسیم دەهروژاند بە سێ پەنجە، ئەم تەکنیکەش ڕۆزێتا خۆی فێری کردبووم؛ دۆشاوەمژە و باڵابەرزە و برای تووتەم دەنوساند بەیەکەوە و بە ئاستەم باڵابەرزەم دەبردە پێشەوە و دەمخشاند لە قیتکەی ڕۆزێتا. وەردە وردە لەژێر پەنجەکانمەوە هەستم بە هەڵئاوسانی قیتکەی دەکرد و زێی ئاودار دەبوو، ئەویش چاوی دادەخست و بەدەم لەزەتەوە بە ئاوازێکی نایاب دەیخوێند. جارەجارە پەنجەکانم لە زێیدا تەڕدەکردن و دەهاتمەوە سەر قیتکە. ئەوسا پەنجەیەک، پاشان دوو پەنجە دەخزاندە ناو کوزیەوە. وەها بارەکەم ڕێکخستبوو کە چوکم هەردەم نزیک بێت لە دەمی ڕۆزێتاوە، کاتێک بە چیچکانەوە بەسەریەوە بووم و ئەو ڕادەکشا لەسەر پشت. لەبەر ئەوەی هەستم دەکرد هەر کاتێک کە ڕۆزێتا کوزی ئاودار دەبوو و هەوەسی دەهروژا، لەو کاتەدا پێویستی بە مژین بوو، بۆیە کوتوپڕ پەلاماری فیلاێکەمی ئەدا و دەیخستە قوڵایی گەرویەوە. ڕۆزێتا وەهابوو؛ دەبوایە تەنێک بخاتە دەمیەوە ئەگەر پەنجە گەورەی نەبوایە. جۆری مژینی ڕۆزێتا زۆر جیاوازبوو لەو کاتانەی کە هەوەسی نەهروژێنرابوو، هێندە بە پێزەوە دەیمژی دەیبردمە جیهانێکی ترەوە. سەرنجی چوکی خۆمم ئەدا لەنێوان لێوەکانیدا، چۆن بە زمان فیلاێکەمی دەیهێنا و دەیبرد لەناو دەمیا. بۆیە هەمیشە هەوەسیم دەهروژاند، هەتاوەکو باشتر کێرم بۆ بمژێت، ئەوەش فەلسەفەی (مارکی دۆ ساد)[23]ە لە گەمەی سێکسیدا: وەڵامی ئەوە بدەرەوە کە پێتی ئەدەن.

ڕۆزێتا بەسەرمەوە بوو، سەرم لەناو گەڵیا بوو، ئەویش دەستی بەسەرمەوە گرتبوو هەتا زیاتر توندی بکات لە چورییەکەی، زمانم هەتا قوڵایی زێی چووبوو. کوتوپڕ ڕانەکانی کەوتنە لەرزین و بەدەم هاوارەوە ئاوپرژێنی کردم و ئەنجا پشیلەکەی خستە سەر دەمم و چەند ساتێک لەسەر دەموچاوم دانیشت و هەردووکمان چەند ساتێک لەو بارەدا ماینەوە.

---

2 June 1740 – 2 December 1814) [23] Marquis de Sade(

پەرداخەکانمان پڕکردەوە لە شامپانیا و دوو چۆری تر شامپانیامان خواردەوە و پاشان ڕۆزێتا وتی: ئێستاکە کە چوری ڕەحەت بووە، خەریکی فیلاێکەت دەبم، بزانە چۆن فیلاێکەت بۆ دەنیشێنمەوە، بڕواناکەم هیچ ئەندازیارێک ئەو توانایەی هەبێت. هەر تۆ ئەندازیار نیت، منیش ئەندازیارم. ڕۆزێتا بە چیچکانەوە لەسەر ئەژنۆ دانیشت لەنێو هەردوو ڕانمدا و فیلاێکەمی دەرهێنا و قومێک شەمپانیای خستە ناو دەمیەوە و فیلاێکەمی خستە ناو قوڵایی دەمیەوە و دەیهێنا و دەیبرد لەگەڵ شەمپانیاکەدا. ئینجا پێکێک شەمپانیای ڕشت بەسەر فیلاێدا و هەردوو گونمی خستە ناو دەمیەوە، وەک دوو نوقڵ. هەردوو گوپی پڕکردبوو لە شەمپانیا و هێلکەگونمی لەناو شەمپانیای دەمیا دەیهێنان و دەیبردن. دەستی ناسک و خرپنیشی دەهێنا بەسەر فیلاێکەمدا و جارجارە کرۆڤیتیکی دەهێنا بە ناوگەڵێدا و دەرخواردی ئەدام. پاش ئەوەی هەردوو هێلکە گونمی لەناو دەمیدا گەرم کردبوو، ئنجا فیلاێکەی هەتا قوڵایی قورگی دەیهێنا و دەیبرد، پاشانڕوی تێکردم و وتی: ئەمشەو فیلاێکەت ئەتوانێت لەناو قورگما بنیشێتەوە، ئەمەش تەنها بە بۆنەی کۆتاییهاتنی پرۆژەکەتەوە بۆ ئەکەم، دەنا وەک خۆت دەزانیت زۆر حەزم بەتامی سپێرم نییە، بەڵام لەبەر ئەوەی مایۆنێز مان نییە، ئەمشەو مایۆنێزەکەی تۆ دەخۆمەوە، دەزانم کە تۆ حەزت بەوەیە، باشتر وایە ئەو هەلە بقۆزیتەوە بۆ خۆت.

کەم لە ئافرەتان حەزیان بە خواردنەوەی سپێرمە، ئەگەر مۆراڵێکی توندڕەوی نەبێتە بەربەست ئەوا پیاوان داواکارن، لەبەر ئەوەی ئۆرگاسم دە هێندە بەهێزتر دەکات لای نێرینە. بۆیە هەر لە کۆنەوە پیاوان چەندەها پاساویان هێناوەتەوە گوایە سپێرمی پیاو بۆ پێست باشە یان بۆ خەمۆکی، لەبەر ئەوەی مادەی پرۆزاکی تێدایە و یارمەتی هێورکردنەوەی ناخی مرۆڤ ئەدات، چەندەها خاسیەتی تری سپێرم باسکراون بۆ هاندانی مێینە.

سێکس، وەک مرۆڤ خۆی، گێلە، دەتوانرێت هەڵخەڵەتێنرێت: بە شێوەیەکی گشتی نێرینە کەمتر هەست بە لەزەت دەکات کاتێک لە دەرەوەی زێ ئاوی دێتەوە. هۆکاری ئەوەیە لە نەستی مرۆڤی ساپیاندا ئەگەر لە ناوەوەی لەشی مێینەدا ئاوی بێتەوە، دەبێتە هۆی نانەوەی نەوەیەکی نوێ و بەردەوام بوون بە ژیان، بەردەوامی و نوێبوونەوەش جەوهەری هەموو بوونەوەرێکە لەم گەردوونەدا، جەوهەری ماتریاڵە و لە دی ئای ئێنی ئێمەی ساپیاندا، لە هزرماندا جێگایەکی گرنگی گرتووە. بەڵام ئەگەر سپێرمەکەش نەچێتە زێوە، لە بری زێ بچێتە ناو دەمەوە، لە هۆشی نێرینەدا گرنگ ئەوەیە کە چۆتە

لەشــێکەوە، ڕۆنەکراوەتە دەرەوەی لەش، بۆیە هەســت بە هەمان لەزەت دەکات کاتێک نێرینە ســـپێرمەکەی لەدەمی خـانمـدا ڕۆدەکـات. لە نەســـتی نێرینەدا گرنـگ ئەوەیە ســـپێرمەکەی ئەو، ئەو لەشـــەی داگیرکردووە، نەک بە نـانەوەی نەوەیەکی نوێ بۆ بەردەوامیدان بە مرۆڤایەتی، نەخێر، تەنها بەردەوامی بە خۆی وەک بوونەوەرێک و بەس، بەردەوام بوون بە خـاوەن ســـپێرمەکە. وە ئەگەر لە هەمـان کـاتـا؛ لە ســـاتی ڕەحەتبووندا کاتێک مێینە بە قوم ســـپێرمەکەت هەڵدەمژێت، تەوژمێک و دینامیکێک ئەدات بە ئەکســیۆنی ڕۆکردنی ســپێرم و دەبێتە هۆی بەرزکردنەوەی دە هێندە زیاتری ئاستی لەزەت، لەبەر ئەوەی کە دینامیک کۆڵەکەیەکی گرنگە لە سیستەمی مرۆڤایەتیدا، چەندە دینامیک لە زیادبووندا بێت هێندەش لەزەت، دینامیک ماتۆڕی گەیاندنی مرۆڤە بە ئامانجە ئەزەلییەکەی کە تێیدا چێنراوە.

کۆبوونەوەی مرۆڤی ساپیانیش لەدەوری یەکتری، بە سرووشتی بەبێ هۆکاری دەرەکی دەبێتە هۆی ئەفراندنی دینامیک، خڕوبنەوەی ژمارەیەکی زۆری خەڵکی لەم ســەردەمی مۆدێرنەدا، لە شـــارە گەورەکاندا بە ئـامـانجی بە خێراکردنی دینـامیکە و دەبێتە هۆی هەڵئاوســـانی ئابووری کە ســیســـتەمی ئابووری لەســـەری بەندە و پەیڕەوی دەکات، بە پێچەوانەوە؛ خاوبوونەوەی دینامیک دەبێتە هۆکاری کریز، سیستەمەکەشمان کە ئاوێنەی هزرمـانە، بە مـاتریـاڵکردنیەتی، لەســـەر نەســـت و ئـارەزووی مرۆڤ بنیـاتنراوە. سێکسکردنیش دەچێتە هەمان گەمە و لۆژیکەوە.

دەمزانی ڕۆزێتا حەزی بە خواردنەوەی ســـپێرم نەبوو وەک زۆرێک لە مێیینەکان، وەک خۆی دەیوت; دەبێت تەنها لە بۆنەکاندا بکرێت، بۆیە ئەمشـــەو بۆ منێک لەدوای پرۆژەیەک، کە بە تەواوی بێهیوای کردبووم، بۆ ماوەی چەند ســـاتێک خەمەکانی لەبیر دەبردمەوە، ململانێی دەروونیی، هزری جێهێشـــــت بووم و لەزەت هەموو گیـانمی گرتبووە خۆی.

ڕۆزێتا، یاری بە هێلکەگونی دەکردم لەناو دەمیا و پاشـــان فیلاییکەمی دەخســـتە قولایی دەمیەوە و جار جارە تەنها ســـەرەکەی لەناو دەمیدا دەمایەوە و بە زمان چواردەوری دەلێســـتەوە و بە هەردوو دەســـتی هێلکە گونمی بۆ هەڵدەگلۆفیم، وەک دوو تۆپی ئاسـنی ژاپۆنیی کاتێک بودیســـتەکان دەیهێنن و دەیبەن لەناو دەســـتیاندا بۆ هێمن کردنەوەی

دەروونیان، دەروونی منیان تەواو هێـــمن و ئارام دەکردەوە، وەک کەسێکی بودیست لە هەنوکەدا دەژیام، نە بیرم لە ڕابوردوو نە لە داهاتوو دەکردەوە.

کاتێک مێیینەیەک فیلاکەت بۆ دەمژێت، نابێت تۆ هەرگیز (دەستەوەستان)[24] بمێنیتەوە، دەبێت دینـامیـک بیت، خۆت بخەیتە بـارێکەوە کە بتوانیت یـان مەمکی بمژیت یـان دەستبهێنیت بە سمت و بە پشیلەکەیدا. من هەمیشە حەز دەکەم پەنجەیەکم لە کوزدا بێت یان بە پەنجەی دۆشـــاومژە و بالابەرزەم، کلیتۆریس بهروژێنم. خۆشـــترین بار ئەوەیە کاتێک دەتوانم مەمک بمژم لە کاتێکدا کێرم لەناو دەمی خانمدایە، بەڵام لەو بارەی کە ڕۆزێتا بڕیاری دابوو؛ بە چیچکانەوە لە ناوگەڵمدا دانیشـــتبوو، وەک خانمێکی کورد لەکـاتی ئـامادەکردنی یاپراخدا، تەنها دەمتوانی هەردوو مەمکی هەڵگلۆفم بە هەردوو دەســـتم، واتە مەمکیم ڕادەکێشـــا و تەکانم بەدەمی ڕۆزێتاوە ئەدا. مەمکی ڕۆزێتا خڕ و بچوک بوون وەک شەمامە، دەبێت دانبەوەدابنێم هەرچەندە من حەزم بە مەمکی تۆزێک گەورەیە وەک زۆر لە نێرینە، بەڵام هەمیشـــە تووشـــم بووە بە تووشـــی خانمی مەمک بچوک و ســـمت بەخۆوە، ســـەرنجیشـــم داوە کە دوو کارەکتەر تەواو جیاوازن، ئەوانەی مەمکیان تۆزێ بەخۆوەیە، دانم لەگەڵیاندا ناکولێت.

ڕۆزێتا دەمی نابوو بە فیلاکەمەوە و بە جۆرێک بۆی دەمژیم، هەناســـەی لێبڕی بووم. دەمویســـت هەرچۆنێک بێت ڕەحەت بوونەکەم دوابخەم، ئەوش تەکنیکێک بوو کە لەگەڵ ئەزموونەدا فێری ببووم: وەک چۆن کاتێک تەنگەتاو دەبیت و میزەڵانت پڕبووە و شـــوێن نییە میزی لێ بکەیت، لە ناچاریدا ماســـولکەکانی دەوری میزەڵانت گرژ دەکەیتەوە، ئەم تەکنیکە یارمەتی ئەدام کە ئاو هاتنەوەکەم دوابخەم، هەتاوەکو لەزەت و خۆشیی زۆرترین کات بخایەنێت.

بە مەبەســـتی هروژاندنی هەوەســـی نێرینەیە کە کچانی ســـەردەمی مۆدێرن لێویان هەڵئەئاوســـێنن، هەرچەندە من دژی نیم، بەڵام خۆشـــم گەرەک نییە و حەزم بە لێوی سروشـتییە. ڕۆزێتای هاوسـەرم بە ساچمەیەک زمانی کوتی بوو، سـاچمەکەی سـەر زمانی دەهێنا بە دەماری چوکما و هێندەی تر هەوەســـی دەهروژاندم. فیلایم لەناو دەمی ڕۆزێتادا دەهات و دەچوو، وەک مەساسە دەیهێنا و دەیبرد بە نێو لێوە هەڵئاوساوەکانی و هەڵیدەمژی و زمانی دەهێنا بە دەماری هەڵئاوســـاوی چوکما، هەناســـەی لێبڕیبووم.

---

[24] O Negative

ڕۆزێتا حەزی لە مژین بوو وەک زۆر لە کچانی فەرەنسی. مژین بۆ کچانی فەرەنسی کارێکی زۆر ئاساییە لە گەمەی سێکسیدا، بە جۆرێک کە بۆتە مۆدێلێک لای ئەڵمانەکان کاتێک دەیانەوێت بەو جۆرە ڕابوێرن، دەڵێن: سێکس لەسەر دەستوری فەرەنسیی. هەروەها فەرەنسییەکان لە جێگادا تابویان نییە و باسی فیمینیست و زاڵبون ناکەن، بۆ ئەوان گرنگ ئەوەیە یارییەکە باش بڕوات بەڕێوە، بە ئاسانی داوات لێ دەکەن دەست بخەیتە سەر ئەو شوێنەی ئارەزوویان لێیەتی و دڵفراوانن لە سێکسدا، بۆیە ژنانی ئەمریکی دەڵێن: ئێمە تێناگەین لە ژنانی فەرەنسی، خەریکی پەروەردەی منداڵەکانیانن، نانیش لێدەنێن و سێکسیش دەکەن و قەڵەویش نابن.

ئیتر لەوە زیاتر نەمدەتوانی خۆم بگرم و نەهێڵم ئاوم بێتەوە، ماسولکەکانم خاوکردەوە و کتوپڕ هەستم کرد کە ڕۆزێتا بە قوم دەمی پێوە ناوە و گوێم لێبوو قوم قوم سپێرم بە قورگیدا دەچووە خوارێ، تەزوویەکی بەهێزی ئۆرگاسم هەموو گیانمی برد بۆ خۆی و بۆ چەند ساتێک چوومە دەرەوەی ئێسپاس و کات. هەستم بە بۆنێکی غەریب کرد لە قورگمەوە دەهاتە دەرێ، حاڵەتێکی ئێجگار نامۆ بوو، لەویادا وا ئارەزووم دەکرد کە ژیان کۆتایی بێت و لەگەڵ لەزەتا بۆ ئەبەدی کۆچ بکەم.[25]

سەرنجی ڕۆزێتام ئەدا چۆن بە قوم سپێرمی هەڵئەهێنجا و ڕایدەکێشایە دەرەوە، پاش ئەوەی هەمووی خواردەوە، سەری هەڵبڕی و بە زەردەخەنەیەکەوە سەیری کردم و وتی:

- ئەوە یەکەم جارمە بیخۆمەوە، سپێرمەکەت، تۆزێ سوێرە.

هات بەرەو ڕوم و دەمی خستە ناو دەممەوە، هەتاوەکو تامی سپێرمەکەی خۆم بکەم لەناو دەمیا، پاشان وتی:

- بینیت چۆن قوتمدا؟ پانزە ساڵە لەگەڵ ڕۆزێتای ئاسن و تەکنەلۆژیدا ژیان بەسەر دەبەیت، توانیوێتی وەها بۆت بمژێت؟

لەسەر قەنەفەکە تەواو هێزم لێبڕابوو، هەرچوار پەلم بەملاولای خۆمدا بڵاوکردبووەوە، شەکەت و کەنەفت، هێزی جوڵەم لێبڕابوو. بە زەردەخەنەیەکەوە لێمڕوانی و ماچێکی

[25] لە دۆخی جوتبوونی "نێر و مێ" کات/ زەمەن ئەوەستێ، بە ئەندازەیەک جەستەی هەردوو ڕەگەز ناوێتەی کات/ زەمان ئەبێت و ئیتر کات وەک ساتەوەختی ژیانی ڕۆژانە بونی نامێنێت!

لێوە ئەستورەکانیم کرد و دوو پێک شەمپانیای ترمان تێکردەوە. پاشان، ڕۆزێتا ڕووی تێکردم وتی:

- هیوادارم لە توانادا بێت، ئەمشەو سوپرایزی ترم بۆ ئامادەکردوویت!

لەسەر قەنەفە پانوپۆڕەکەی ساڵۆنەکە، هەردووکمان، دوو پێک شەمپانیا بەدەستمانەوە، پاڵمان لێدابوویەوە. ڕۆزێتا بە تەنیشتمەوە خۆی خزاندبووە باوەشم و بە سنگ و مەمکی ڕوتەوە، بە پۆرت و ژارتێلەکەیەوە، فیلاێکەمی دەخستە ناو پەرداخە شەمپانیاکە و پاشان قومێکی لێ دەخواردەوە، پاشان فیلاێکەمی بە قومێك شەمپانیاوە بۆ دەمژیم. وام هەست دەکرد کە فیلاێکەم وزەی پێنەماوە و دەبێت لە ڕۆژ نزیکبێتەوە هەتاوەکو جارێکی تر باترییەکانی چارج بکاتەوە.

ڕۆزێتا ڕاکشابوو، سەری خستبووە سەر ڕانم و فیلاێکەی دەخستە ناو پەرداخە شەمپانیاکەیەوە، هەستم کرد کە فیلاێیکەم وا خەریکە وردەوردە خەبەری دەبێتەوە و باترییەکانی چارج دەکاتەوە. ڕۆزێتا زمانی خستە کونی گوێچکەم و بەدەم لێسانەوەی کونی گوێچکەمەوە چرپاندی بە گوێما: ئەمشەو دەتوانیت بیخەیتە کونی شەیتانەوە. کە گوێم لە کونی شەیتان بوو خورپە دای لە دڵم، وەک چۆن نزیک دەبێتەوە لە کونی ڕەشی ناو ئێسپاس. دەڵێن گوایە کونی ڕەشی ناو گەردوون، ئەو کونە ڕەشانەی کە هەموو تەنێک تیایاندا ون دەبن، تەنانەت ڕووناکییش، ناوەکەی لە گرتوخانەیەکەوە هاتگە لە کەلکوتا، لە هندستان، گرتوخانەیەک بووە هەرکەسێك چووبێتە ژوورەوە ئیتر نەهاتۆتە دەرەوە، وەک کونی ڕەشی گەردوون کاتێک هەموو تەنێک هەڵدەلوشێت! بەڵام کونی شەیتانی ڕۆزێتا بە پێچەوانەوە حەزت دەکرد بە ئارەزووی خۆت بۆ هەتاهەتایە تێیدا بەندبیت، گرتوخانەیەکی هەتا بڵێی دڵگیربوو. پاشان ڕۆزێتا ڕووی تێکردم و وتی: بۆم چەورکردوویت بەو ڕۆنە زەیتونەی، کە باوک و دایکت بە دیاری بۆیان هێنابن لە خوارووی فەرەنسا، بیرت دێت پێیان وتین کە نابێت بۆ هەموو جۆرە خواردنێک بەکاری بهێنن چونکە ڕۆنێکی نادر و زۆر گرانبەهایە و دەبێت لە بۆنەکاندا بخورێت، بۆیە بڕیارمدا ئەمشەو کونی شەیتانم بەوە چەور بکەم، هەتاوەکو فیلاێکەت بە ئاسانی بچێتە ژوورەوە، وەک خۆت دەزانیت کونی شەیتانی من، ئەشکەوتی حەرای من، تۆزێک تەسکە و، زۆر حەزم بەوە نییە، بەڵام وەک وتم ئەمشەو هەمووی بە ئارەزووی

تۆ دەبن و بۆ تۆی دەکەم، دەتوانیت بچیتە کونی شـــەیتانەوە، وەک چۆن ئارەزووی دەکەیت.

ڕۆزێتا بە مەبەســـت لەســـەرخۆ قســـەکانی گۆدەکردن، هەتاوەکو زیاتر هەوەســـم بهروژێنێت. کاتێک کونی شەیتانی گۆدەکرد، دەمی وەکو قونی مریشک هەڵدەقورتاند و وشـەکەی درێژ دەکردەوە، گۆی وشـە فەرەنسییەکەش: (کیو)، یارمەتی ئەدا دەمی بخاتە ئەو بارەوە. هەر کە گوێم لە کونی شەیتان بوو، باترییەکانم بە تەواوی چارج بوونەوە و فیلاێکەم بە تەواوی خەبەری بوویەوە، هەرگیز باوەڕم نەدەکرد کە ڕۆزێتا سـوپرایزی وە هام بۆ ئامادە بکات، بە جۆرێک کە ڕۆزێتای تەکنەلۆژیم تەواو لەبیر چووبووەوە. پاشان ڕۆزێتا وتی: چۆن حەزت پێیە بچیتە کونی شەیتانەوە؟ بە پێوە یان بە تەنیشتەوە؟

بۆ کونی شـــەیتـان هەمیشـــە وام حەز پێیە بە پێوە ئەو کـارە بکەم، بۆیە خێرا وەک سەربازێکی دیسپلینەر هەستامە سەرپێ و فیلاێکەم بە ستونی لەسەر سەتەلایتی لەشم ڕەپ ببوو، بۆ نیشـتنەوە ئامادەبوو لەسـەر چوری، لەناو کونی شـەیتانی ڕۆزێتا، لەناو ئەشـکەوتی حەڕادا بە پێوە. ڕۆزێتا پشـتی تێکردم و بە پێوە لەناو سـاڵۆنەکەدا فیلاێکەی گرت بەدەستیەوە خستیە سەر کونی چوپی، پاشان وتی: ئەگەر ئەتوانیت هەموی مەبەرە ژوورەوە لەبەر ئەوەی کە کونی شەیتانی من تۆزێ ناسکە و بەرگەی ناگرێت.

لە کاتێکدا تەنها سەری فیلاێکەم خسبووە سەر ئەشکەوتی حەڕای، بە گوێیدا چرپاندم و پێی وتم: ئەزانیت کە (مارکی دۆ ســاد) ئەیوت: ئەگەر توکەبەر نەیدات لە کونی چوپ، لە تیرەی قون، ئەوا بە لۆتی (سۆدۆمی) هەژمار ناکرێت؟

ڕۆزێتا، کە تا ئەو سـاتە پشـتی تێکردبووم، سـەری وەرگێڕاو دەمی خستە ناو دەممەوە وتی: کەواتە با ئەم شــەو بەدڵی مارکی دۆ سـاد بێت، با ئەمشــەو بێدڵی مارکی دۆ سـاد نەکەین، ئەتوانیت هەتا ئەو ئاستـەی مارکی دۆ سـاد دەیەوێت، بۆی بڕۆیت، هەتاوەکو مارکی دۆ سـاد لە گۆڕەکەیدا دانەچڵەکێت. وەڵامم دایەوە وتم؛ خەمت نەبێت، مارکی دۆ ساد بە بێ سەر نێژراوە خەبەری نابێتەوە.

مارکی دۆ سـاد ڕاستی دەکرد، ئەگەر توکی بەر نەیدات لە کونی چوپ، ئەوا لەزەت لە نیوەیدا دەوەســـتێت، دەبێت هەمو فیلاێکەت بە تەواوی بچێتە کونی ڕەشـــەوە، بچێتە حەجێ، بچێتە ئەشـکەوتی حەڕاوە، بە تایبەتی سمتی ڕۆزێتا تەواو لە ئەشـکەوتی حەڕا دەچوو؛ ڕۆزێتا، وێنەی دوو کۆتری تاتوو کردبوو لەسەر هەردوو لای سمتی بەڕەنگی

شین، لەملاولای ئەشکەوتی حەڕاوە، لەملاولای کونی شەیتانەوە، دوو کۆتری سپی تاتوو کردبوون، هێلانەکەش لەنێوان ئەو دوو کۆترەدا، بە چواردەوریدا تەنافی جاڵجاڵۆکەی بە ڕەنگی سەوز لەسەر سمتی تاتوو کردبوو، وەک ئەوەی کەس لە پێش منەوە نەچووبێتە ئەشکەوتی حەڕاوە. بە بینینی ئەو دیمەنە و بینینی چوکی خۆم لەبەردەم ئەشکەوتی حەڕادا، دە هێندە زیاتر دەروونم، نەک هروژێنرابوو، بەڵکو کەوتبوومە حاڵەتی شێتییەوە و نەمدەتوانی جڵەو ی هەوەس و ئارەزووم بگرم. ڕۆنی زەیتونی گرانبەهاش، ڕێگای خۆش کردبوو، بەبێ ئەرک، بەبێ تەکان بۆ خۆی دەچووە ژووری، لەسەرخۆ، بەبێ بەربەست.

دەمزانی کە ڕۆزێتا وەها بڕیاری دابوو، دەرگای بۆ والاکردبووم، ئەشکەوتی حەڕای بۆ کردبوومەوە، منیش چوبوومە خەڵوەتەوە و هەزارەها بیرۆکەی سەیروسەمەرە گوزەریان دەکرد بە هزرمدا، بە جۆرێک کە نەمدەتوانی سنوورێک دابنێم بۆ هەڵشەییان. نازانم بۆچی ئەم ئەشکەوتانە هێندە مرۆڤ دەخەنە ئاستێکی بەرزی سپیریتوالیتیوە؟ دەتخەنە حاڵەتی حاڵەوە و هەقیقەت تیایاندا بەرگێکی نوێ دەپۆشێت! دەبیت بە مرۆڤێکی تر، ئازار و ئەشکەنجە ون دەبن تیایاندا، هەست و سۆز و بەزیی لەگەڵیاندا، دەبیتە مرۆڤێکی دڕندە و سەرکێش تەنها ئامانج بۆتۆ لەزەتەو هیچی تر بوونی نیە، وەها ئارەزو دەکەیت ئەو لەشە بخۆیت. لەویادا وەهام ئارەزوو دەکرد کە ببمە خاوەنی دە فیلایی، خاوەنی دە ئەشکەوتی حەڕا و چەندەها دەست بۆ دەستبازی. وەها ئارەزووم دەکرد لەهەموو کونێکەوە بچمە ژوورەوە و ئەو لەشە داگیر بکەم، ئەو لەشە قوت بدەم، سەرلێوانیکەم لە سپێرم هەتاوەکو ببێتە موڵکی من.

ڕۆزێتا سەری وەرگەڕاند و دەمی خستبووە ناو دەمەوە و منیش فیلایێکەم هەتا قولایی ئەشکەوتی حەڕا ڕۆشتبوو، بە دەستێکم مەمکیم هەڵئەگلۆفی و بە دەستەکەی ترم دۆشاومژەم خستبووە کوزیەوە و کلیتۆریسم بۆ دەهروژاند و فیلایێکەشم لە خەڵوەتابوو لەناو قولایی ئەشکەوتی حەڕادا.

جووتبوون بەدواوە؛ پشتاوپشت، ئەگەر لە کونی شەیتانیشدا نەبێت و لە زێدا بێت، جووتبوونێکی ئاژەڵییە، بەو پێیەی کە ئاژەڵ لەسەر چوارپا دەڕوات و ئەو بارە بۆ ئەو لەبارتر و سرووشتی ترە، بەڵام شەمپانزێ کە بە (DNA) لە ئێمەی مرۆڤی ساپیانەوە نزیکە، تەنها ئاژەڵی شیردەرە بەرامبەر بە یەکتری جووت دەبن، ئەگەرنا هەموو

ئاژەڵەکانی تر بەدواوە جوت دەبن. ئارکیۆلۆژی[26] پێمان نالێت کە مرۆڤی ساپیان چۆن لە رابوردودا جووتبوون، بە تایبەتی لەو سەردەمەدا کە مرۆڤی ساپیان لەسەر دوپا دەڕۆیشت. جووتبوون بەدواوە جۆرێکە لە جووتبوونی ئاژەڵی و پیاوان بە شێوەیەکی گشتی زیاتر چێژ دەچێژن، بەڵام مێینە بە پێچەوانەوە. ئایا مێینە سرووشتێکی جیاوازە لە نێرینە؟ یان ئەمانە هەمووی ئەو ئاڵۆزی و ململانێیانە دەسەلمێنن کە لە سرووشتی ئێمەی مرۆڤدا هەن.

ڕۆزێتا کە پشتی تێکربووم و فیلاێکەم لە قولایی ئەشکەوتی حەرایدا لە خەڵوەتا بوو، وەک مێچکە شێرێک لەکاتی جووتبووندا سەری وەرگێرا و پاشان بەدەم ماچکردنمەوە پێیوتم: ئێستاکە دەمەوێت گوێم لە ڕاپۆرتی فیلاێی بێت لەسەر چوری، ئایا بە پێی پشکنینەکانی دەڵێت چی؟

منیش بەدەم تەکانێکەوە کە توانیم هەتا قولایی ئەشکەوتی حەرای برۆم، پێموت: دەڵێت: مرۆڤی ساپیان، هەریەکەیان بە "دی ئێن ئەی"ێکی کەمێک جیاواز لەویتر دێتە دنیاوە، بەڵام بە شێوەیەکی گشتی هەموویان بەدوای لەزەتا وێڵن. ڕۆزێتا بە زەردەخەنەیەکەوە ڕوی تێکردم و وتی: مادام وایە دەتوانیت هەر لەناو ئەشکەوتی حەرادا شایەتمومان بهێنیت. مەبەستی ئەوەبوو کە ئەتوانم هەر لەوێدا نەیەمە دەرەوە سپێرمەکەم جێبهێڵم لە ئەشکەوتی حەرادا. ڕۆزێتا بەدەستی چەپی چوکی ڕەپی گرتبووم و دەیهێنا و دەیبرد بەکونی شەیتانیدا و جارە جارە هێلکەگونمی بۆ هەڵدەگلۆفیم هەتاوەکو زیاتر بیان هروژێنێت، بەڵام من نیازم نەبوو هەروا بەم زووانە لەو خەڵوەتەدا بێمەدەرێ، من پەیامی لەزەتێکم پێبوو بۆ مرۆڤایەتی، بۆیە دەمویست هەتا دواهەناسەم لەویادا بمێنمەوە. فیلاێکەم هەتا قولایی ئەشکەوتی حەرا ڕۆشتبوو، هەردوو سمتی ڕۆزێتا هاتبوونە بەر سکم، جارجارە سەرنجی ئەو دوو کۆترەم ئەدا کە هیچ باکیان نەبوو کە فیلاێکەم خستبووە هێلانەکەیان. بە بینینی ئەو دیمەنە، هێندەی تر هەوەسم دەهرووژا. ڕۆزێتا جارە جارە کونی شەیتانی خۆی دەگوشی و هێندەی تر فیلاێکەمی قوت ئەدا. دەستم لەناو مەمک و کوزی ڕۆزێتادا بوو، لە هەموو کونێکیەوە چووبوومە ناو لەشی ڕۆزێتاوە، دەمم لەناو دەمیا و تەکانی خێراخێرام ئەدا. ڕۆزێتا چەند جارێک بە خێرایی کونی چوپی تەسک دەکردەوە و فیلاێکەمی هەڵدلوشی وەک کونی ڕەشی ناو ئێسپاسی گەردوون و لە هەمان کاتا بەدەستی فیلاێکەمی گرتبوو و دەیهێنا و دەیبرد لەناو ئەشکەوتی حەرایدا.

---

[26] زانستی هەڵکۆڵین و پشکنینی شوێنەوار و لێکۆڵینەوە لە مێژووی مرۆڤایەتیی.

ئیتر لەوە زیاتر خۆم پێنەدەگیرا، بە ئۆرگاسمێکی ئێجگار بەهێز لە ئەشکەوتی حەڕادا وەک ئەوەی گیانم دەرچووبێت بە هاوارەوە شایەتومانم هێنا و دەمم خستە ناو دەمیەوە و دەستم گیرکردبوو لەهەردوو مەمکی و قەپاڵێکم گرت لە ملی لەدواوە وەک ئاژەڵێک لەکاتی ڕەحەتبووندا، نەڕاندم بەدەم ڕەحەتبوونەوە. نەڕەی منی ساپیان بریتیبوو لە چەندەها جنێو، هەرچەندە ڕۆزێتا حەزی بەو جنێوانە نەبوو، بەڵام نەمدەتوانی سنووری بۆ دابنێم و کۆنترۆڵی خۆم بکەم، هێندەی تر ئارەزووەی دەهروژاندم. ئیتر هەردووکمان لەسەر قەنەفەکە بەلادا کەوتین وەک دوو لاشەی مردوو؛ یەک بەسەر ئەوی تردا. ڕۆزێتا لە باوەشمدا بوو بەڵام حەزم دەکرد بۆ هەتاهەتایە فیلاێکەم لە کونی شەیتانی ڕۆزێتادا بمێنێتەوە.

تەواو شەکەت ببووم و، پاڵم لێدابۆوە لەسەر قەنەفەکە و ڕۆزێتا جارێکی تر خۆی توڕدایە باوەشم. هیلاکی پێلوەکانمی قورسکردبوون، وەنەوز دەیبردمەوە، ڕۆزێتاش بە تەنیشتمەوە لە باوەشمدا سەری خستبووە سەر شانم و وەنەوز دەیبردەوە، نە ئارەزوو نە هێزی ئەوەمان تێدابوو بچینە ناو جێگەی خەوتن. بینیم کە ڕۆزێتا وەنەوز دەیباتەوە و منیش هاکا خەوبردمیەوە، هەرچەندە من کەسێکی کەمخەو بووم و بە ئاسانی خەوم لێ نەدەکەوت، بەڵام کاتێک چەند پێکێک دەخۆمەوە وەنەوز دەمباتەوە و دوای چەند ساتێک خەبەرم دەبێتەوە.

بۆ چەند ساتێک لەو بارەدا پێکەوە ماینەوە لە سالۆنەکەدا لە جەوێکی نیمچە تاریکدا. پاش چەند ساتێک، گوێم لەدەنگی نەرمە خرپەی خۆمبوو، پێلوەکانم بەئاستەم هەڵبڕی و بینمرەنگی سالۆنەکە تەواو گۆراوە، بینم ڕۆزێتا بە تەنیشتمەوە خەوتوو بوو، شکڵی وەک پەرییەکی دەریایی وەهابوو. بە چواردەورمدا کرۆڤێت و سەدەفەکان لە بۆشایی سالۆنەکەدا دەهاتن و دەچوون وەک ئەوەی لەناو دەریادا بێن و بڕۆن. هەستامە سەرپێ و بە سالۆنەکەدا هاتوچۆم دەکرد، بەبێ ئەوەی پرسیار لە خۆم بکەم چی دەکەم و بۆچی ئەو کرۆڤێت و ڕۆبیانانە بە چواردەورمدا دەخولێنەوە؟ بۆچی ڕۆزێتا شکڵی پەری دەریایی پۆشیووە؟ وەک ئەوەی لە بنی دەریایەکدا بم، بەڵام دەریاش نەبوو، تەکانێکم دا بەخۆم، بینم کە پێیەکانم لە زەوی دابڕان و هەستمکرد کە منیش وەک ئەوان دەتوانم لەو بۆشاییەدا بێم و بڕۆم بە بێ ئەوەی هەست بە قورسایی بەدەنم بکەم، وەک چوری و فیلاێ و ئەستێرەکان لە ئاسمانا، بەرەو چێشتخانەکە ڕۆشتم و چەکمەجەی دۆلابی چێشتخانەکەم کردەوە، لە ناکاو هەموو کەلوپەلەکان لە چەکمەجەکە هاتنەدەرەوە و لە

بۆشـــاییدا وەک کرۆڤێتەکان دەهاتن و دەچوون. دەســـتم دایە کێردێکی گەورە، کێردێکی گەورە کە باوکی ڕۆزێتا بە دیاری پێیدابووم. باوکی ڕۆزێتا قەســـاب بوو، چەقۆ بۆ ئەو بەهایەکی تایبەتی هەبوو، چەندەها جۆری چەقۆی هەبوو، هەندێکیان بۆ بڕینی جومگە و جیاکردنەوەی ئێســـقان، هەندێکی تریان بۆ بڕینی گۆشـــت بە جۆری جیاواز. هەر چەقۆیەک شـــێوەیەکی تایبەتی هەبوو بە گوێرەی پێویســـتی و بەکارهێنانی. بچوک، گەورە، پان، دەم تیژ...تاد، بەڵام هەموویان بە شـــێوەیەکی گشـــتی کلکەکانیان بە ســـێ بزمار بەسترابوونەوە، کە پێیان دەوتن: چەقۆی سێ ئەستێرە، ئەوەش کوالێتی چەقۆکەی دیاری دەکرد، بۆیە باوکی ڕۆزێتا هەردەم چەقۆکانی پیشان ئەدام و دەستی دەخستە سەر ســـێ ئەســـتێرەکە و دەیگوت: ئەمـــانە چەقۆی کۆنن، ئێســـتـــاکە لەم جۆرانە لە سوپەرمارکێتەکاندا نین.

دەســـتمدایە چەقۆیەک لەو بۆشـــاییەدا، ئەو چەقۆیە یەکێک بوو لەو چەقۆیانەی کە زۆر بەکارم دەهێنا بۆ ئامادەکردنی خواردن. لەو بۆشـــاییەدا بە ســـاڵۆنەکەدا وەک کرۆڤێت و ڕۆبیانەکان دەهاتم و دەچووم بە مەلەکردن، وەک کاتێک ڕاوکەرەکانی ئەفریقا دەچنە ژێر دەریا بۆ ڕاوکردنی گیانەوەری دەریـایی لە بنی ئـاودا؛ کـاتێـک ســـەدەفەکان بە بەردێکەوە نووســـاون بە چەقۆکەیان لێیان دەکەنەوە و دەیانهێننەوە ســـەر ئاو. منیش چەقۆکەم وەک ئەوان گرتبوو بەدەمەوە و بەو ئێسپاســـەدا وەک لەناو دەریادا بم دەهاتم و دەچووم، هەموو کەلوپەلی ساڵۆنەکەش وەک تەنی دەریایی بە چواردەورمدا.

بینیم ڕۆزێتا لەباری خۆیدا ڕاکشابوو لەسەر بەردێکی گەورە لەبنی ئەو دەریایەدا وەک پەرییەکی دەریای قەشـــەنگ بە ســـنگ و مەمکی ڕووتیەوە، قژ و مەمکەکانی لەگەڵ شـــەپۆلی دەریادا دەهاتن و دەچوون، چوریيەکەی هێندەی تر هەڵئاواســـابوو. بە مەلە بەرەوڕووی ڕۆشتم و دەمویست بیگرمە باوەشم و بیبەمە دەرەوەی دەریاکە. وەک ئەوەی کە ئەو نێچیرێکی دەریایی بێت، بەڵام نەم دەتوانی ڕایکێشم، وادیار بوو وەک سەدەفێک بەبەردەکەوە نووســـابوو، بە چواردەوریدا دەهاتم و دەچووم هەتاوەکو بزانم لە کوێدا بە بەردەکەوە نووســـاوە تا بە چەقۆکەم بیبڕم، بەڵام نەمدەتوانی بیدۆزمەوە، نیگام کەوتە ســـەر ســـنگومەمکی. مەمکەکانی کە لەگەڵ شـــەپۆلی دەریادا دەهاتن و دەچوون بە هارمۆنی وەک دیمەنێکی خاوکراوە، هێندە جوان بوون کە لە سەیرکردنی تێر نەدەبووم،

به چەقۆکەم یەکەیەکە هەردوو مەمکیم لێکردنەوە و خەستمنە سەر قاپێکی سووری گوڵدار و لەسەر مێزی ساڵۆنەکە دانیشتم، دەستم کرد بە خواردنی. کاتێک چەقۆکەم دەهێنا بەسەر مەمکەکانیدا، خوێن فیچقەی دەکرد و ڕەنگی دەریاکەی سووردەکرد. کاتێک پارچەیەک لە گۆشتی مەمکیم بە چەقۆ دەبڕی و دەمخستە دەمەوە و دەمخوارد، خوێن بە بەرسنگ و دەمما دەهاتەخوارێ، بەڵام بەهیچ جۆرێک هەستی بەزەیم نەبوو بەرامبەر بەوەی کە من لەویادا خەریکی خواردنی ڕۆزێتای هاوسەرمم. لەو کاتەدا کە مەمکی ڕۆزێتام بە چەقۆ دەبڕی، هەست و سۆز و بەزەییم نەبوو، ئاگامەندیم بەشداری نەدەکرد لە ئەکسیۆنەکانمدا، کۆنترۆڵی بەسەر مۆراڵمدا نەبوو، بۆیە بە ئازادی دەجوڵامەوە، ڕووبەڕووی مۆراڵ نەدەبوومەوە، نە خۆم خەتابار دەکرد، نە ترسم هەبوو. خۆم ڕووبەڕووی هیچ پرسیارێک نەدەکردەوە.

پارچەیەک لە مەمکیم بە چەقۆ وەک ستێکێک بڕی و دەستم کرد بە خواردنی، هەستمکرد ئەو گۆشتە نەرم و ناسکە، زیاتر تامی گۆشتی گای دەدا، پێم سەیربوو کە گۆشتی مەمکی ناسک و نازداری ڕۆزێتا ئەو تامەی هەبێت، بەڵام هێندە خەوم لەو جۆرە خەوانە بینیبوو کە زۆرجار لەناو خەوەکانمدا پرسیارم لەخۆم دەکرد کە ئایا ئەمە خەوە یان ژیانی ڕاستەقینەیە؟ بۆیە خۆم ڕووبەڕووی پرسیارێکی لەو جۆرە دەکەمەوە، لەبەر ئەوەی کە بارەکە بە بارێکی سرووشتی نایەتە بەرچاوم. بەخۆمم ئەوت: ئەمەیە حاڵەتی ئاژەڵی؟!

کاتێک مرۆڤ ئاگامەند نییە بە هەستی سۆز و بەزەیی، ئەم حاڵەتەش زیاتر لەو کاتەدایە کە مرۆڤ خەوتووە و هەموو نۆرۆنەکانی مێشک بەشداری ناکەن لە بڕیار و حوکمداندا، خود (من) لەژێر کاریگەری منی باڵادا نییە کە بریتییە لە مۆراڵ و ویژدانو یاسا و ڕێسای کۆمەڵگە.

لە ناکاو بینم کە مەمکی ڕۆزێتا لەناو قاپەکەمدا شێوەی بەردی چوری وەرگرتووە؛ خواروخێچ بووە، بەهیچ جۆرێک لە مەمکەکانی ڕۆزێتا نەدەچوون! ویستم جارێکی تر بە چەقۆ پارچەیەکی تر لێبکەمەوە، بەڵام چەقۆکەم نەیدەبڕی، مەمکەکانی ڕۆزێتا ببوونە بەرد و شێوەی چوری بەردیان وەرگرتبوو! هەرچەندم دەکرد نەمدەتوانی بە چەقۆکەم بیبڕم، پاشان هەستم کرد کەدەمم پڕ بووە لە زیخ و لم، ناتوانم گۆشتەکە بجووم، قورگم وشک ببوو و هەناسەم لێبڕابوو، خەریک بوو دەخنکام. کەوتمە

حاڵەتێکی پانیکەوە وبەدەم هاوارەوە خەبەرم بوەوە. بینیم لەناو هۆڵەکەدام و بەتەنیشتمەوە ڕۆزێتای هاوسەرم لەهەمان باردا لەباوەشمدا ڕاکشاوە، دڵخۆشبووم بەخەبەربوونەوەم وەک هەموو کاتێک، کەخەوێکی ناخۆش دەبینم.

بەئاسەتەم گۆشەیەکم خستە ژێرسەری ڕۆزێتا، هەتاوەکو بتوانم خۆم دەربازکەم، چوومە چێشتخانەکە پەرداخێک ئاوم خواردەوە، پاشان ڕۆزێتام خستە باوەشم و بردمەوە سەر جێگەی نوستنەکە. بەدەم خەوەوە منجە منجێکی کرد لە باوەشما. لەسەر جێگەکەی دامپۆشی و هاتمەوە ناو هۆڵەکە و بەبێ ئامانجێکی دیاریکراو لە هۆڵەکەدا دەسوڕامەوە. پیکێك كۆنیاكم تێکرد و بەدەم خواردنەوەیەوە سەیری سەر مێزەکەم کرد لە هۆڵەکەدا، کتێبێکی (ژیل دولوز)[27]م بینی، بەناوی لۆژیکی ئاراستە، کە ڕۆزێتا بۆی کڕیبووم بەدیاریی، لەبەر ئەوەی دەیزانی لەم دواییانەدا، کە گەشتبوومە کۆتایی پرۆژەکەم، زۆر پرسیارم لە ئاراستەی ژیان دەکرد و دەمویست بزانم بیرمەند و فەیلەسوفەکان چۆن لەو چەمکە ئەدوێن. هەرچەندە من هەموو ژیانم لە (فیزیای کۆنتۆم[28])دا بەسەربردبوو، بەڵام لەهەموو بوار و ئاستێکدا، لە تەمەنێکی ژیاندا، هەموومان ڕووبەڕووی هەمان تەنگژی دەبینەوە، بەتایبەتی ئاراستە لە ژیاندا:

چۆن هەڵسوکەوت بکەم؟
چۆن دواساتەکانی ژیانم بەسەربەرم؟
چۆن جۆرێک لە بەختەوەری بدۆزمەوە؟

بەو مەبەستە ڕۆزێتای هاوسەرم ئەو کتێبەی بەدیاری بۆ کڕیبووم، هەتاوەکو ئاراستەیەک بدۆزمەوە تیایدا، بەڵام من مێشکم تەقەی دەهات لە فەسەفە، بەتایبەتی ژیل دولوز، کاتێک باسی ئاڕاستە و نائاڕاستە دەکات. چەند پەرەگرافێکم بە خێرایی لێ خوێندبووەوە، بە تایبەتی ئەو بەشەی کە باسی ئاڕاستەی دەکرد لە ڕەوتی فەلسەفی (ستۆیسیزم[29]) و (ئێپیکوریسم[30]) کە دوو ڕەوتی فەلسەفی یۆنانی دژ بەیەکن لەهەمان سەردەمدا.

Gilles Deleuze(18 January 1925 – 4 November 1995)[27]

.[28] Quantum physics
.[29] Stoicism
.[30] Epicurus

ستۆیسیزم، فەلسەفەیەکی ڕۆژهەڵاتییە و لەلایەن کۆیلەیەکەوە لە سەرەتاوە بیری لێکراوەتەوە، پاشان دەماودەم بڵاوبۆتەوە، هەتا سێ سەدە دوای زایین لە یۆنان بەردەوام بووە، بەناوبانگترین فەیلەسوفیان سێنیکە. ستۆیسیزم بۆتە بنەمای زۆر لە فەیلەسوف و بیرمەندەکان، کاریگەریشی لەسەر ئایینی مەسیحی هەبووە. ستۆیسیزم بەختەوەری لە لەزەتا نادۆزێتەوە، بە پێچەوانەوە ئێپیکوریسم پێشنیاری بەختەوەری بۆ مرۆڤ دەکات بە لەزەت، بە جۆرێک کە نە ترست لە خودا بێت، نە لە مردن، لەبەر ئەوەی کە گەردوون پێکهاتووە لە ئەتۆم و ئەتۆمیش هەرگیز لەناو ناچێت، مرۆڤیش لەژێر سەرکێشیەکانی خوادادا نییە، لەزەت و خۆشی وەک سەرچاوەی بەختەوەریی دەزانێت بۆ مرۆڤ. هەرچەندە ستۆیزم تەواو پێچەوانەی ئێپیکوریسمە، بەپێی ستۆیسیزم: ((دەبێت مرۆڤ حاڵی ژیانی هەنوکەی قبوڵ بکات، ئەو هەلە بقۆزێتەوە کە لەساتێکدا تێیدا دەژی و خۆی نەدات بەدەست ئارەزووی لەزەت و ترسی ئازار، هزری بەکاربهێنێت بۆ وردبوونەوە و تێگەیشتن لە ژیان، جێگایەک بۆخۆی دیاری بکات لە نەخشەی سرووشتا و تێبکۆشێت بەکۆمەڵ، ڕێز بۆ ئەوی بەرامبەری دابنێیت، لەزەت و پارە و تەندروستیش نە باشن نە خراپن. بەڵام هەردووکیان (ستۆیسیزم و ئێپیکوریسم)، جەخت لەسەر ئەوە دەکەنەوە کە لەزەت دەبێت سرووشتی و پێویست بێت.

دولوز بەلای ستۆیسیزمدا دەیشکاندەوە. بەڵام دولوز خۆی کۆتایی بە ژیانی خۆی هێنا! خۆ ئەگەر دولوز لە توانایدا هەبوایە ئاراستەیەک بدۆزێتەوە لە ژیانیدا ئەوا خۆی نەدەکوشت، بۆیە نەمدەتوانی لە دولوزدا ئاراستەیەک بدۆزمەوە، هەرچەندە خۆکوشتن لە ستۆیسیزمدا هەڵوێستێکی سیاسییە، بەڵام دولوز بەو مەبەستە کۆتایی بە ژیانی نەهێنا، دولوز وەک هەموو تاکێکی ڕۆژئاوایی، کاتێک دەگەنە تەمەنی بەساڵاچوون، چوکیان ڕەپ نابێت و کچان بەدەوریاندا سەمتیان بانادەن، ئیتر بۆ ئەوان کۆتایی ژیانە و بەردەوامبوون لە ژیاندا بەهای نییە. بۆیە هەموو مرۆڤێک بە سرووشتی لایەنگری ئێپیکوریسمە و خەونی ستۆیسیزمی هەیە، ئەوەش ناجێگیری باری دەروونی مرۆڤمان بۆ ڕوون دەکاتەوە، ململانێی نێوان هۆش و نائاگاییە، لەنێوان هەستی سۆز و بەزەیی و سرووشتی ئاژەڵییە.

پاشان بیرم لە چەمکی لەزەت و خۆشیی دەکردەوە، کە گوایە وەک ستۆیسیزم و ئێپیکوریسم دەڵێن: ((دەبێت لەزەت پێویست و سرووشتی بن)).

پرسیارم لەخۆم دەکرد کە ئایا "پێویستیی" یان "سرووشتیی" مەبەستیان لە چی بێت! بۆ نموونە ئەو جۆرە ڕابواردنەی دوێنێی من و ڕۆزێتا بۆچی سرووشتیی نەبن یان پێویست نەبن؟ ئەگەر من مرۆڤم و ئاگامەندم کەواتە جیاواز لە ئاژەڵان هەڵسوکەوت دەکەم، بۆیە خاوەنی ئێرۆتیزمم. ئەگەر دوو کەس ئارەزووی جۆرێک لە ڕابواردن بکەن بۆچی سرووشتیی نییە؟ پێویستیش بوو، لەبەر ئەوەی کە ڕۆزێتا وەهای ئارەزوو دەکرد کە من ڕاکێشێت بەلای خۆیدا بە جۆرێک لەزەت کە ئارەزووم لێیبوو. بۆیە ئاراستە لە ژیاندا وەک لاستیکێک وەهایە. ئاراستە بارێکی جێگیر و نەگۆڕ نییە. بەڵام لەگەڵ ئەوەدا بووم کە مرۆڤی ئاگامەند مرۆڤێکە، کە ئاراستەیەک بەپێی ئاستی ئاگامەندیی دەستنیشان دەکات بۆ دەوروبەرەکەی، هەر ئەمەشە کە پێی دەوترێت: خزمەتکردن بە کۆمەڵگە، بوون بە شوان بۆ مرۆڤایەتی.

لە سانتێپۆلەوە هەتا فرۆید، وتراوە کە مرۆڤ ئەوە ناکات کە دەیەوێت و ئارەزوی دەکات، شتێک لەناو خوددا بە شاراوەیی بڕیار دەدات، ئەو شتەش ویستی بونە کەئەم گەردونەی دروستکردووە، کە پێی دەڵێن؛ دیزاینەری مەزن، خودا، ئەڵا، یاڤێ، سروشت، بەڵام چەندە هێزێکی بە توانابێت ئەوا بێ ئاگایە لە ئارزووەکانی من کە لە بنەچەدا هی ئەون و گۆڕاون بۆ ئاگامەندی، بوونەتە هەستی سۆز و بەزەیی و ئەشکەنجە. لەهەر پلەیەکی ئاگامەندیدا مرۆڤ وەها ئارەزوو دەکات لەباری ئاژەڵی خۆی جودا بکاتەوە، بەڵام لە توانایدا نییە جگە لەو ئاراستە ئاژەڵییەی کە پێی دراوە، لە نەستیدا چێنراوە، ناتوانێت ئاراستەیەکی جێگیر لە ئاگاییدا بدۆزێتەوە، بۆیە لە ناچاریدا و بە خۆڕسکانە دەگەڕێتەوە بۆ باری ئاژەڵی هەتاوەکو دوای ئەو قەدەرە بکەوێت کە پێی سپێردراوە، هەر بۆیەش ستۆیسیزم داوامان لێ دەکات کە قبوڵی بکەین و پەلەقاژێ نەکەین، لەبەر ئەوەی کە پەلەقاژێ ئەشکەنجە دروست دەکات و بە پێچەوانەشەوە قبوڵکردنی دەمانگەیەنێت بە بەختەوەری، وەک کاتێک دەتخەنە بەر پەتی سێدارە، باشتر وایە قبوڵی بکەیت لەبەر ئەوەی چارەی ترت نییە.

ڕاستە، بۆ ستۆیسیزم و بودیسم، ڕەگی خراپە تەنها گێلی و نەفامییە، تەنها چارەسەر بۆ ئەشکەنجە خۆ ڕزگارکردنە لە گێلی و دابڕانە لە هۆکاری ئەشکەنجە، دابڕانە لە سەرچاوەی ئەشکەنجە، واتە قبوڵکردنی هەموو شتێک؛ نەخۆشی ئازار، مردن،

چەوساندنەوە، بەڵام ئەم جۆرە چارەسەرە بۆ تاکێک دەشێت، من زیاتر وەک شوانێک خەونی ئەوەم هەبوو چارەسەرێکی بنەڕەتی بۆ مرۆڤایەتی بدۆزمەوە، هەرچەندە منیش وەک ستۆیسیزم باوەڕم وەها بوو کە ئەوەی هەیە ڕاستییەکە و دەبێت قبوڵی بکەین، تەنها بە قبوڵکردنی دەگەینە چارەسەر، واتە ئێمە وەک مانگ و ئەستێرە و چورین.

بوونی ئێمە بە گەردوونەوە بەستراوەتەوە بەو هێزە نادیارەوە، هەرکاتێک ئەو بیەوێت ئەتوانێت هەموو ئەم گەردوونە سەرلەنوێ بتەقێنێتەوە و دروستی بکاتەوە، قەدەری ئێمە بە گەردوونەوە بەستراوەتەوە بۆیە ئێمە هیچ هەڵبژاردەیەکمان لە بنەڕەتدا نییە، بەڵام لە چاوەڕوانیدا ئێمە دەبێت بەگژ ویستی ئەوەوە بجوڵێینەوە، دژ بە کارەکتەری ئاژەڵی ئەو هەڵسوکەوت بکەین کە ئاگامەندی ئەو توانایمان پێ ئەدات، واتە هەموو شێوەیەکی چەوساندنەوە و کۆیلایەتی ڕەتبکەینەوە کە وەک قەدەرێکی ماتریاڵ بەسەرماناد سەپێنراوە، دەبێت هەرچۆنێک بێت بتوانین لەو قەدەرە خۆمان دەرباز بکەین بە پێچەوانەی ستۆیسیزمەوە کە وەهای باوەڕە کە هەر تاکێک لە ئێمە کارێکی پێ سپێردراوە لەلایەن ئەو هێزەوە و دەبێت جێبەجێی بکات و نابێت سکاڵا بکات لەباری ژیانی. خراپە بۆ ستۆیزم بوونێکی سەربەستی نییە، ئەگەر ئێمە خراپە دەکەین لەبەر ئەوە نییە کە سەرچاوەیەکی خراپە بوونی هەبێت لە ئێمەدا، لەبەر ئەوەیە کە هەوەس و ئارەزووەکانمان بە خراپی جێبەجێ دەکەین، ئارەزوویەکی خراپە بوونی نییە بەڵکو هەوەسێکە بەهەڵەدا چووە لەسەر ناتوری باسەکە. سرووشت نازانێ خراپە چییە، شوێنی خراپە بیرکردنەوە و هەوەس و ئەکسیۆنە، دەرئەنجامی هەڵەیەکە.

ستۆیزم دەڵێت؛ ئێمە تەنها نین لەم گەردوونەدا، لە گەردوونێکی بە پیتاین و وازمان لێنەهێنراوە، جیهان شارێکە جەوهەرەکەی خوادایەکە، هەرچۆنێک بێت هیچ کارەساتێکی نەخوازار و بەرەوڕوومان نابێتەوە و بێزارمان ناکات، ئێمە بەتەنها نین، ئێمە هەتیو نین، هەموو مرۆڤێک کوڕی خودایە. بەڵام من وەهام باوەڕ بوو ئەم بیرۆکانە دەیانەوێت ڕاستییەک بشارنەوە لە بێ توانایاندا بەرامبەر بە سرووشت؛ مادام هەین کەواتە دەبێت قبوڵی باری ژیانی خۆمان بکەین .

سێنێک دەڵێت: (هیچ خراپەیەک بوونی نییە، مرۆڤ خۆی سەرچاوەی هەموو خراپەیەکە). بەڵام ئێمە ناتوانین هەموو مرۆڤی سەرزەوی هۆشمەند بکەین بەو ناتورە یان، ئەگەرنا دەبێت مۆراڵێک بسەپێنین بۆ سنووردارکردنی ئارەزووەکانیان، سەپاندنی

مرۆڕاڵیش دەبێتە هۆی چەپاندنی ئارەزووەکان، بە ئەزموونیش سەلمێندراوە ئارەزووی چەپێنراو، دەروازەیەک دەدۆزێتەوە بۆ دەربازبوون لێی، لە شکلێکی نوێدا سەرهەڵئەداتەوە، وەک مار هەڵدەکوتێتە سەرت و دەتخنکێنێت، دەبێتە ئاژەڵێکی دڕندە، دەبێتە دیاردەی فاشیزم و نازیسم و داعش. کەواتە ئەم ژیانەی کە تێیدا دەژین وەک خۆی دەڕوات بەڕێوە، وەک ئەوەی دەیەوێت، تەنانەت کاتێکیش واهەستدەکەین کە بە پێچەوانەیەوە هەڵسوکەوت دەکەین، هەریەکێک لە ئێمە هەسارەیەکین، چوریبەکین، لە ئەکسیۆندایین لەژێر هێزێکی نادیاردا بە فەیلەسوف و کۆمەڵناس و زانا و هونەرمەندەکانمانەوە. هەر بۆیەش رامبۆ لە ساتێکی ژیانیدا، لە حاڵەتێکی سپیریتوێلی بەرزدا وەک سێنێك وتی: (وابزانم هەموو مرۆڤێک قەدەرێکی بەختەوەری هەیە). بێشک ئەتوانین ئەشکەنجە و هاوار وەک کاردانەوەیەکی میکانیک لێکبدەینەوە نەک وەک ئەشکەنجەیەک کە مرۆڤ هۆشمەندە پێی. بەڵام هەموو ئەم بیرۆکانە ئازارەکانی منی مرۆڤی ساپیانی سارێژ نەدەکرد. هەرچۆنێک بێت فەیلەسوفەکانی ڕابردوو هەر هەموویان بەپێی زانیارییەکانی زانستی سەردەمەکەیان ئەدوان و لێکدانەوەیان بۆ ژیان دەکرد، فەلسەفەکەیان لەسەر زانست بەندبوو، بەتایبەتی زانستی فیزیا. خۆ ئەگەر ئەمڕۆ هەریەکێک لەوان ژیانی مرۆڤ ببینەوە وەک ئەوەی کە ئەمڕۆ هەیە و پێی گەیشتووە، بە جۆرێکی تر دەدوێن لە ڕاستی.

لە کۆپەرنیکەوە هەتا ئەمڕۆ هەموو دۆزراوەکانی زانست بریتین لە ڕەتکردنەوەی ئەو زانیاریانەی لە ڕابوردوودا باوەڕمان پێیان هەبوون؛ لە ڕابوردوودا زەوی بە چەقی گەردوون دەبینرا، وەک ئەوەی هەموو شتێک لە گەردووندا بۆ خزمەتی مرۆڤ و بە مەبەستی خزمەتکردن بەو ئەفرێندرابن، ئەوە بوو وتمان: نەخێر خۆر بە دەوری زەویدا ناسوڕێتەوە بەڵکو بە پێچەوانەوە زەوی بە دەوری خۆردا دەسوڕێتەوە، پاشان وتمان: نەخێر زەوی سەنتەر نییە و خۆر سەنتەرە، ئینجا وتمان: نەخێر خۆریش سەنتەر نییە و گەردوون سەنتەری نییە.

نزیکەی دووهەزار ساڵ لەمەوبەر فەیلەسوفەکان باسی ئەتۆمیان دەکرد کە گوایە هەموو شتێک لە ئەتۆم پێکهاتووە، ئەتۆم بچوکترین گەردیلەیە و بەش نابێت، ئەوە بوو لەسەدەی بیستەمدا بوونی ئەتۆم لەلایەن زانستەوە سەلمێندرا، بەڵام ئەمڕۆ دەرکەوتووە کە نەخێر ئەتۆم تەنها لەسەدا پێنجی گەردوون پێکدەهێنێت و ئەوی تری بریتییە لە ماتریاڵی ڕەش

و وزەی ڕەش، هەتا ئەم ساتە کەس نازانێت لە چی پێکهاتوون. ئەم زانیاریانەش بۆمان دەردەخەن کە ئاراستە و لێکدانەوەی مرۆڤیش بۆ ژیان لەگەڵ دۆزینەوەکاندا دەگۆڕێن.

پێکە کۆنیاکەکەم هەڵدا و چووم بە تەنیشت ڕۆزێتای هاوسەرمەوە لێی خەوتم.

تێبینی:

- پڕۆژەی ڕۆزێتا پرۆژەیەکی گرنگی ئەورووپی بوولە ساڵی ٢٠٠٠، وەک لە نووسینەکەدا باسکراوە.
- وەک لەسەرەتای نووسینەکەدا نوسراوە: ئەم چیرۆکە لەوەوبەر بڕیاری لەسەر نەدراوە، دوای وشەیەک کەوتووم، واتە یەکەم وشە کە نووسیم نەمدەزانی ئەم چیرۆکەی لێدروست دەبێت.